

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Mätrapport för vattentjänster 2024

Enheten för vattentjänster, Södra Savolax NTM-central

Innehållet

- Du kan navigera i rapportens innehåll genom att klicka på temakartans ikoner.
- Med dubbelpilsikonen kommer du tillbaka till rapportens innehållsförteckning.
- Vid diagrammen hittar du också en pilikon som tar dig tillbaka till sidan där diagrammet behandlades.

Vattentjänsternas kärna

Tillförlitlighet

Egendomsförvaltning

Resurser

Kompetenser

Bakgrund

Utveckling av verksamheten

Digitala och tekniska innovationer

Nya samarbets- och organisationsmodeller

Ägarstyrning

Kunskapsbaserad ledning

Sammanfattning

En del av samhället

Hälsa och miljöskydd

Samhällelig uppskattning

Ansvarsfullhet

Energiklokhhet och resurseffektivitet

Bakgrund

- De regionala vattentjänststrategierna färdigställdes i slutet av år 2023. Dessa är gemensamma strategier för vattentjänstaktörerna, med samordningsansvar hos NTM-centralen. Strategierna med åtgärdsplaner har utarbetats i bred samverkan med vattentjänstens intressenter, med beaktande av de rekommendationer och åtgärder som den nationella vattentjänstreformen medfört.
- De regionala vattentjänststrategierna svarar på förändringar i verksamhetsmiljön och stödjer FN:s mål för hållbar utveckling samt de nationella målen för vattentjänstreformen. NTM-centralen har gått igenom strategiernas mål och åtgärder och sammanställt tre gemensamma huvudteman som berör alla områden, under vilka det finns totalt 12 underteman. För att nationellt följa upp dessa gemensamma teman har en uppsättning mätare utarbetats.
- En del av den information som behövs för mätningen erhålls direkt från miljöförvaltningens informationssystem, en del samlas internt av NTM-centralen från olika enheter, en del från andra öppna informationskällor och en del av informationen behövs direkt från vattentjänstverken, som har samlats in genom mätundersökningen.
- Indikatorerna ger en grov bild av det finska vattentjänstens tillstånd. Under de kommande åren kommer utvecklingstrender att synliggöras genom att jämföra resultaten från olika år och det blir möjligt att bedöma om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategierna.

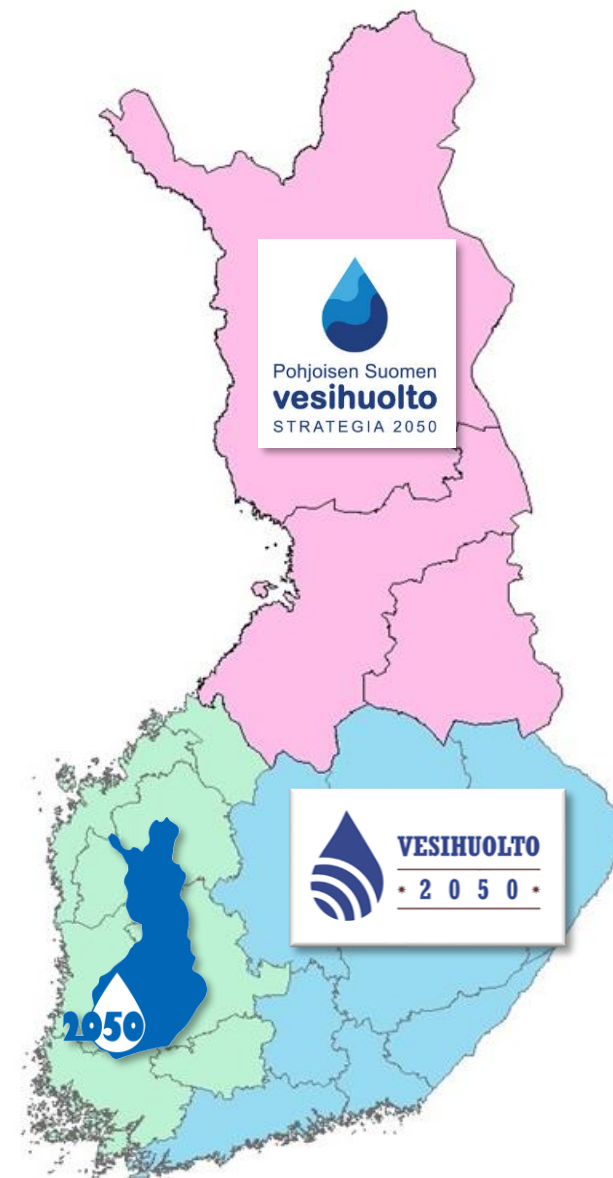
Rapportens struktur

- Rapporten är strukturerad enligt de tre huvudteman som identifierats i strategierna och deras underteman enligt bilden.
- För varje undertema presenteras först en översikt av de använda indikatorerna och resultaten. Därefter presenteras mer detaljerade diagram över de enskilda resultaten.
- Samma indikatorer används för att beskriva flera teman. På grund av detta upprepas vissa diagram flera gånger i denna rapport.

Regionala vattentjänststrategier

- Vattentjänststrategi 2050 för östra och södra Finland – [Tillsammans för en hållbar vattentjänst](#)
- Västra Finlands vattentjänststrategi 2050 – [Beslut för hållbar vattenförvaltning](#)
- Pohjoisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 – [Kirkkaasti paras – uudistuvaa pohjoista vesihuoltoa osaamisella ja yhteistyöllä](#)

Mätundersökning 2024

- mätundersökningen som genomfördes med Webropol skickades till 1340 vattentjänstverk. Siffran tar hänsyn till ogiltiga adresser. mätundersökningens enkät var öppen från 17.4.2024 till 1.9.2024.
- Vi fick 421 svar (svarsfrekvensen är 31 %).
- Svaren bedömdes vara representativa för de finska vattentjänsterna geografiskt, storleksmässigt och verksamhetsmässigt. Det är dock svårt att exakt bedöma representativiteten, eftersom det till exempel inte finns exakt information om storleksfördelningen av de finska vattentjänstverken, och de tillgängliga uppgifterna kan inte direkt jämföras med de anläggningar som enkäten skickades till. På de följande sidorna presenteras allmänna diagram baserade på bakgrundsinformation, som kan användas för att bedöma materialets representativitet.

Representativitet – regional täckning

N = 421

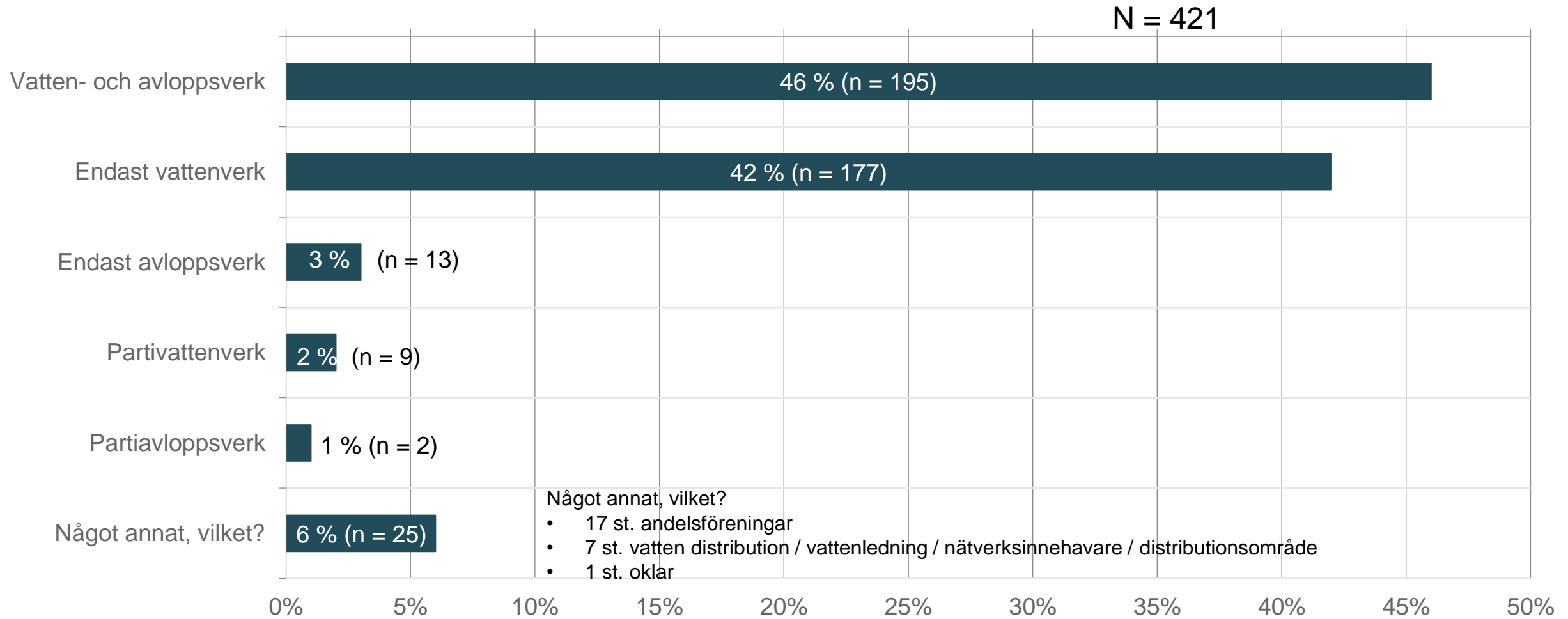
NTM-centralen	Landskapen	Antal svar n	Enkät skickad*	Svarsfrekvens per region
NTM-centralen i Nyland	Nyland	34	115	30 %
NTM-centralen i Egentliga Finland	Egentliga Finland	30	232	20 %
	Satakunta	17		
NTM-centralen i Birkaland	Birkaland	36	120	30 %
NTM-centralen i Tavastland	Egentliga Tavastland	10	64	27 %
	Päijänne-Tavastland	7		
NTM-centralen i Sydöstra Finland	Kymmenedalen	25	130	30 %
	Södra Karelen	14		
NTM-centralen i Södra Savolax	Södra Savolax	12	45	27 %
NTM-centralen i Norra Savolax	Norra Savolax	49	123	40 %
NTM-centralen i Norra Karelen	Norra Karelen	22	56	39 %
NTM-centralen i Mellersta Finland	Mellersta Finland	43	127	34 %
NTM-centralen i Södra Österbotten	Södra Österbotten	22	131	28 %
	Österbotten	13		
	Mellersta Österbotten	2		
NTM-centralen i Norra Österbotten	Norra Österbotten	38	111	34 %
NTM-centralen i Kajana	Kajana	13	34	38 %
NTM-centralen i Lappland	Lappland	34	102	33 %

Representativitet – Anläggningens storlek

N = 421

		n	Totalt
Mindre än 2000 invånare	mindre än 100 invånare	133	331
	100-2 000 invånare	198	
2 001-10 000 invånare	2 001-10 000 invånare	47	47
10 001-50 000 invånare	10 001-50 000 invånare	26	26
Mer än 50 000 invånare	50 001-100 000 invånare	9	17
	mer än 100 000 invånare	8	
			421

Representativitet – Anläggningens verksamhetsområde

Vattentjänsternas kärna

Tillförlitlighet 1/3

- Vattentjänsternas tillförlitlighet kan indirekt granskas med hjälp av följande indikatorer från mätundersökningen:
 - [Antal störningsövningar](#)
 - [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
 - [Självbedömning av vattenvärkets informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)
- Av de svarande anläggningarna har 72 % inte deltagit i störningsövningar under det senaste kalenderåret. Detta kan anses vara en oroande stor andel, och det är önskvärt att alla anläggningar åtminstone övar självständigt för störningssituationer, men helst också i samarbete med andra.
- Endast 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digital strategi. En planerad och systematisk genomförd digitalisering bidrar till att utveckla anläggningens tillförlitlighet, bland annat genom att utnyttja automation för att upptäcka och förebygga störningar så tidigt som möjligt.
- Endast 6 % av de svarande anläggningarna har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren. Det bör dock noteras att cyberindikatorn har varit tillgänglig endast under några år.

Tillförlitlighet 2/3

- Man kan säga att de ovan behandlade indikatorerna beskriver hur man inom vattentjänster har övat och utvecklat tillförlitligheten. De mäter inte direkt den faktiska tillförlitligheten hos vattentjänsterna.
- FCG Oy genomför årligen en [enkätundersökning om samhällstekniska tjänster*](#) för kommuner, där kommuninvånarnas uppfattningar om tjänsternas kvalitet kartläggs. År 2024 genomfördes undersökningen i 28 kommuner. Med i undersökningen finns kommuner av olika storlekar, och man kan anta att resultaten är allmängiltiga. I enkäten frågas bland annat om respondenternas erfarenheter av avbrott i vattentjänsterna under de senaste 12 månaderna. Baserat på svaren utarbetas nyckeltalsindikatorer (skalor 1 = mycket dåligt ... 5 = mycket bra), vars resultat kan användas för att bedöma att tillförlitligheten hos de finländska vattentjänsterna är på en god nivå.
 - Hushållsvattnets kvalitet: **4,81**
 - Hushållsvattnets tillförlitlighet: **4,7**
 - Avloppssystemets funktion: **4,7**

*Resultaten har sammanställts i kommunernas rapporter. Länken leder till rapporten för Kajana, där resultaten för alla kommuner som deltog i undersökningen kan ses.

Tillförlitlighet 3/3

- Direkt om vattentjänsternas tillförlitlighet berättar också till exempel de uppgifter som samlats i vattentjänsternas informationssystem VEETI, enligt vilka år 2023 i genomsnitt:
 - 98 % av hushållsvattnet uppfyllde de hälsobaserade kvalitetskraven
 - 90 % av avloppsvattnet uppfyllde reningskraven

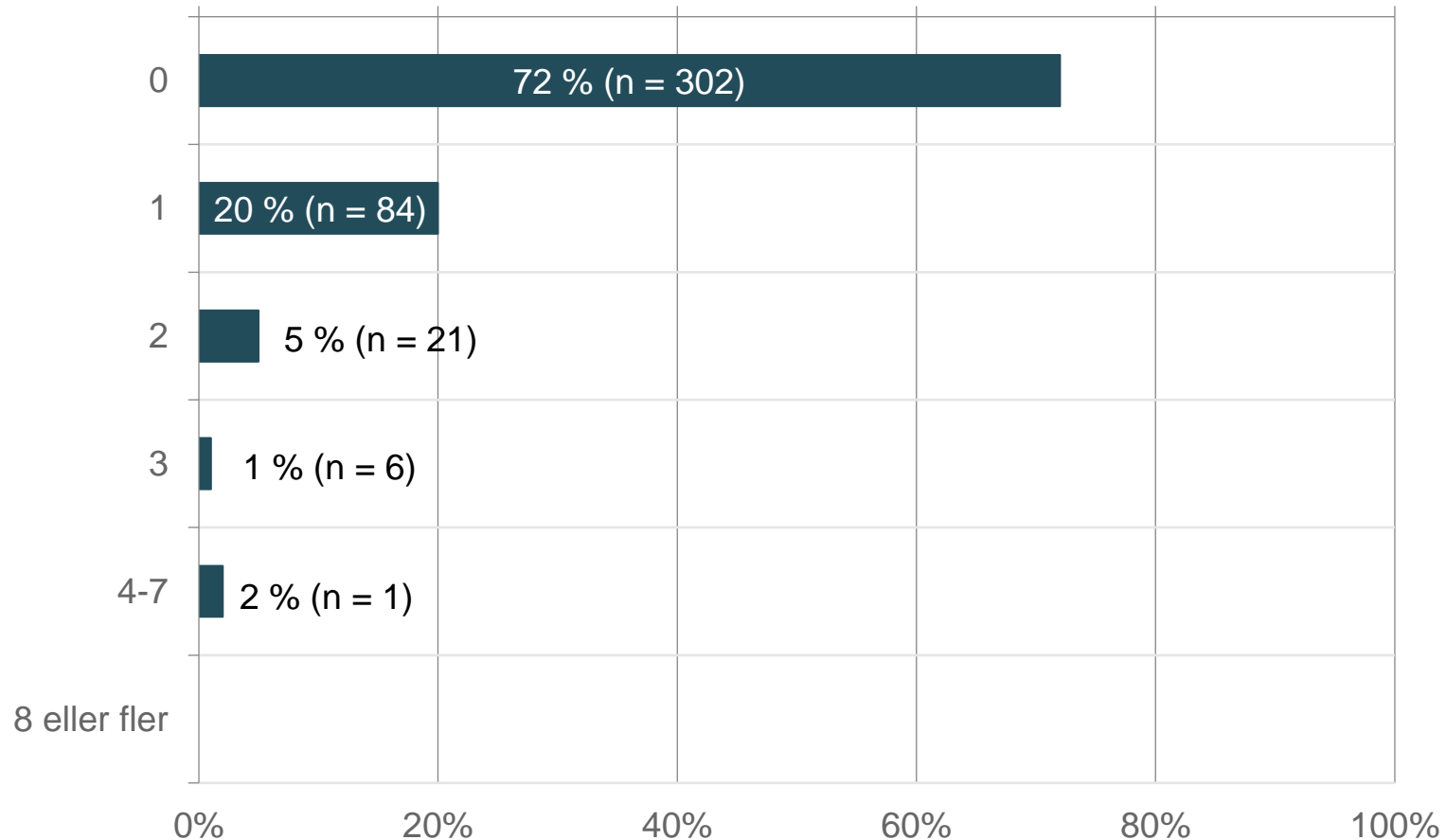
Nyckeltalen har erhållits genom att relatera antalet uppnådda gränsvärden till antalet gränsvärden i det gällande tillståndet. Antalet gränsvärden i tillståndet är det totala antalet värden som ska kontrolleras under året. Uppfyllandet av villkoren är det årliga totala antalet som rapporteras för att uppfylla tillståndsvillkoren eller kvalitetskraven. <https://raportit.ymparisto.fi/ReportServer/Pages/ReportViewer.aspx?%2fJulkiraportti-Tunnusluvut>

- I framtiden kommer utvecklingen av tillförlitligheten också att bedömas utifrån en tillförlitlighetsklassificering. Tillförlitlighetsklassificeringen genomförs under år 2025. I tillförlitlighetsklassificeringen granskas anläggningens förmåga att leverera vatten vid störningar. Granskningen görs per vattendistributionsområde i en situation där vattendistributionsområdets huvudsakliga vattenkälla inte kan användas på grund av någon plötslig orsak under flera dygn. I klassificeringen beaktas den extra vattenmängd som kan ordnas till vattendistributionsområdet inom 24 timmar. Tillförlitlighetsklassificering återspeglar anläggningens genomsnittliga förmåga att leverera vatten i en sådan situation till konsumenter och för samhällskritiska funktioner.

Hur många störningsövningar inom vattentjänsterna har anläggningen deltagit i under det föregående kalenderåret?

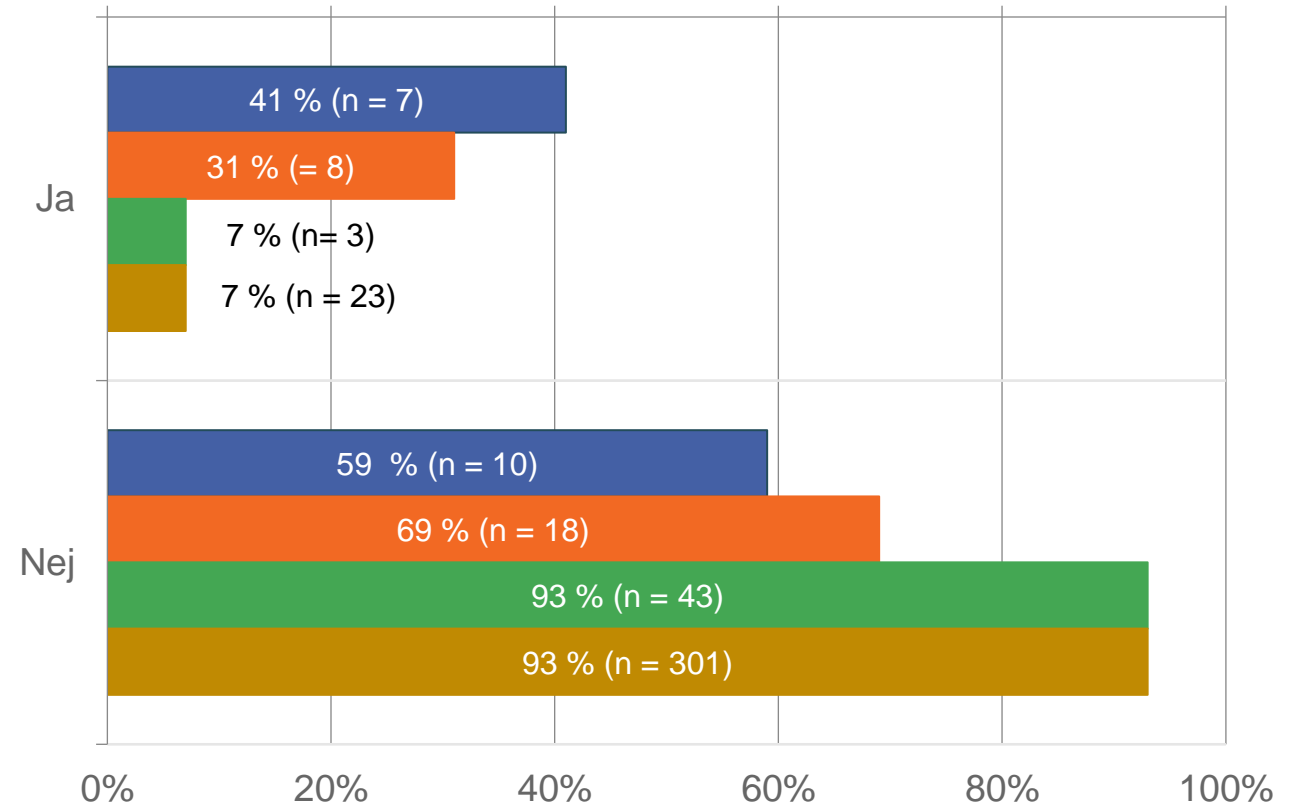
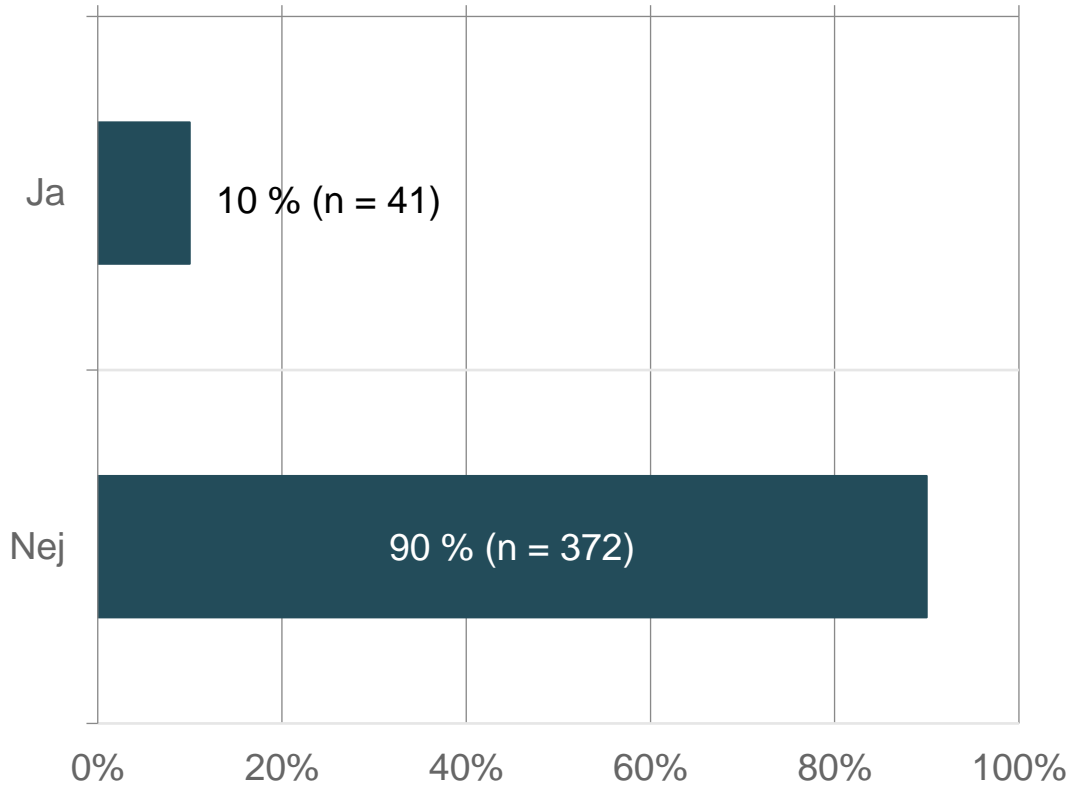
N = 421

Totalt har man deltagit i minst 187 störningsövningar inom vattentjänsterna.

Anläggningen har en digitaliseringsplan eller digital strategi

N = 413

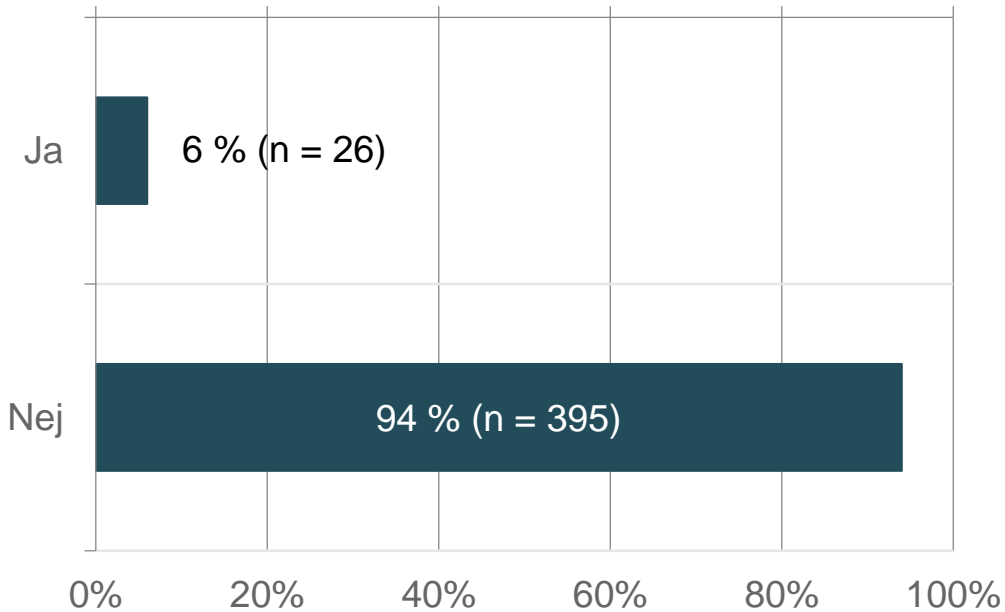

Mer än 50 000 invånare 10 001-50 000 invånare
2 001-10 000 invånare Mindre än 2000 invånare

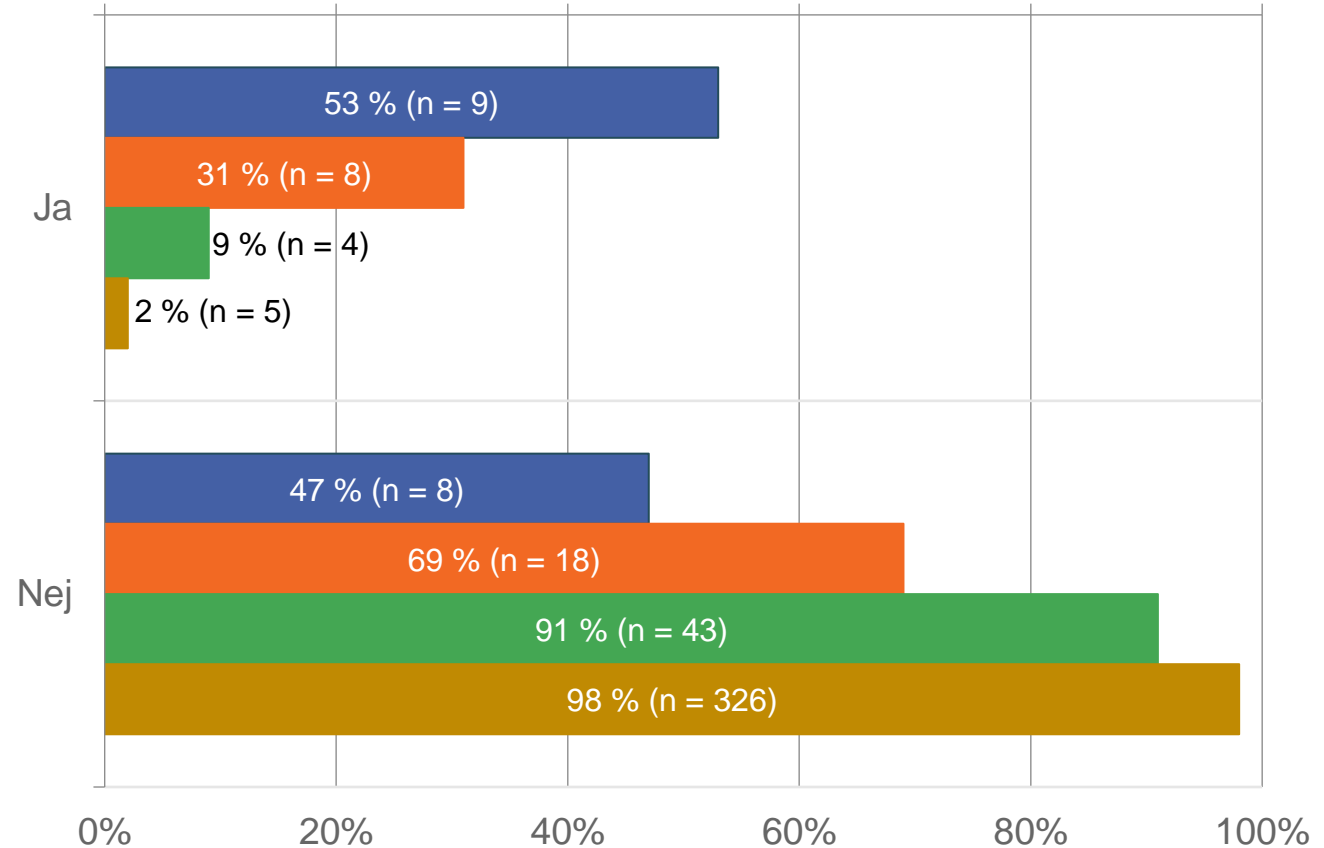

Anläggningen har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren

N = 421

- 76 % (n = 19) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2023
- 24 % (n = 6) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2024

■ Mer än 50 000 invånare ■ 10 001-50 000 invånare
■ 2 001-10 000 invånare ■ Mindre än 2000 invånare

Egendomsförvaltning 1/2

- Betydelsen av egendomsförvaltning för att säkerställa fungerande vattentjänster är stor och i den kommande reformen av lag om vattentjänster planeras skyldigheter för egendomsförvaltning.
- Tillståndet för vattentjänsternas tillgångar och egendomsförvaltning granskas med hjälp av följande indikatorer från mätundersökningen:
 - [Vattentjänstverkens investeringsplaner](#)
 - [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
- Investeringsplanen är en väsentlig del av egendomsförvaltningen. Det bör dock noteras att investeringsplanen inte definierades i undersökningen, utan respondenterna fick själva tolka om deras anläggning har en investeringsplan.
- Av de svarande anläggningarna har 26 % gjort en investeringsplan. Vid granskning av svaren efter anläggningarnas storlek ses att 84 % av anläggningarna som betjänar över 10 000 invånare har en plan.

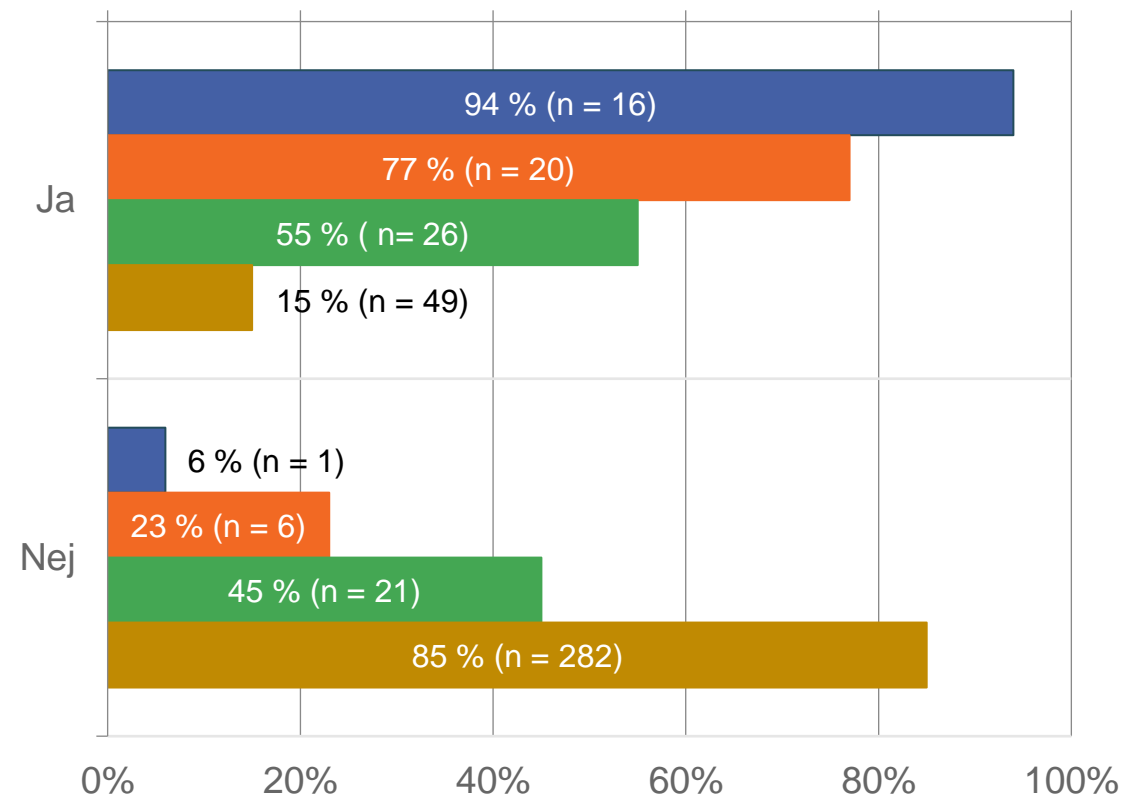
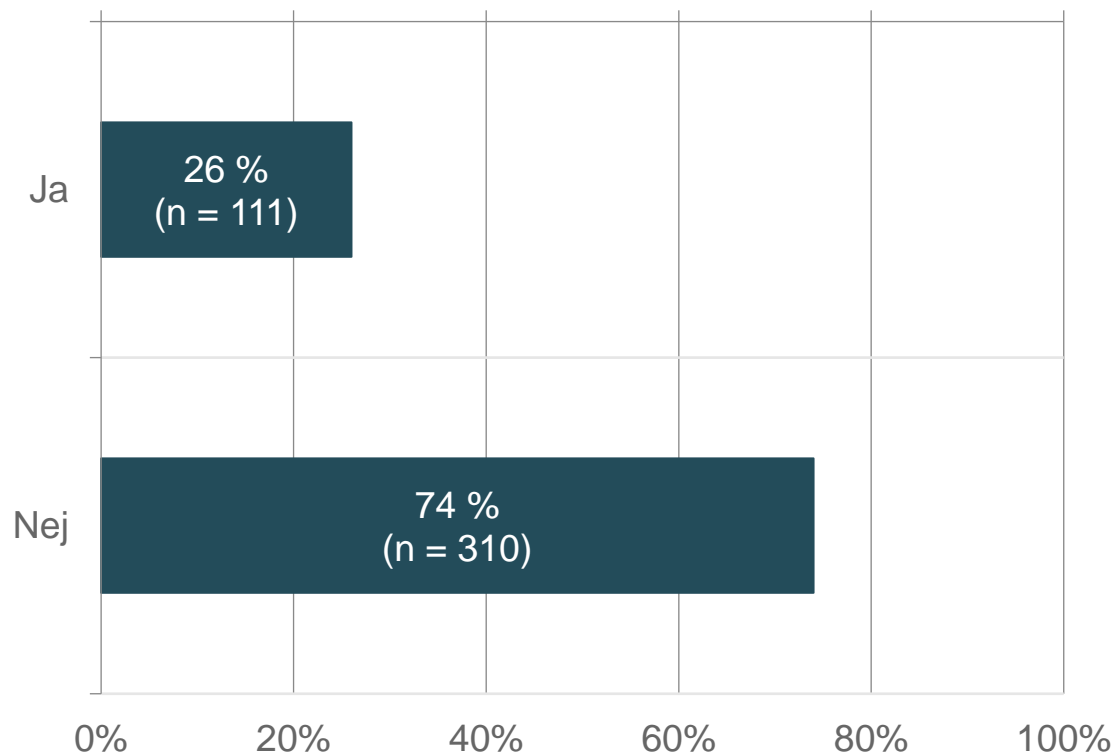
Egendomsförvaltning 2/2

- Digitaliseringsplanen eller digitaliseringsstrategin anses indirekt beskriva förvaltningen av vattentjänsternas egendomar. Till exempel är digitaliserad nätverksinformation ett viktigt element i förvaltningen av nätverksegendomar.
- Endast 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, och av de större anläggningarna (över 10 000 invånare) har endast 35 % en sådan plan.

Anläggningen har en investeringsplan

N = 421

Mer än 50 000 invånare

10 001-50 000 invånare

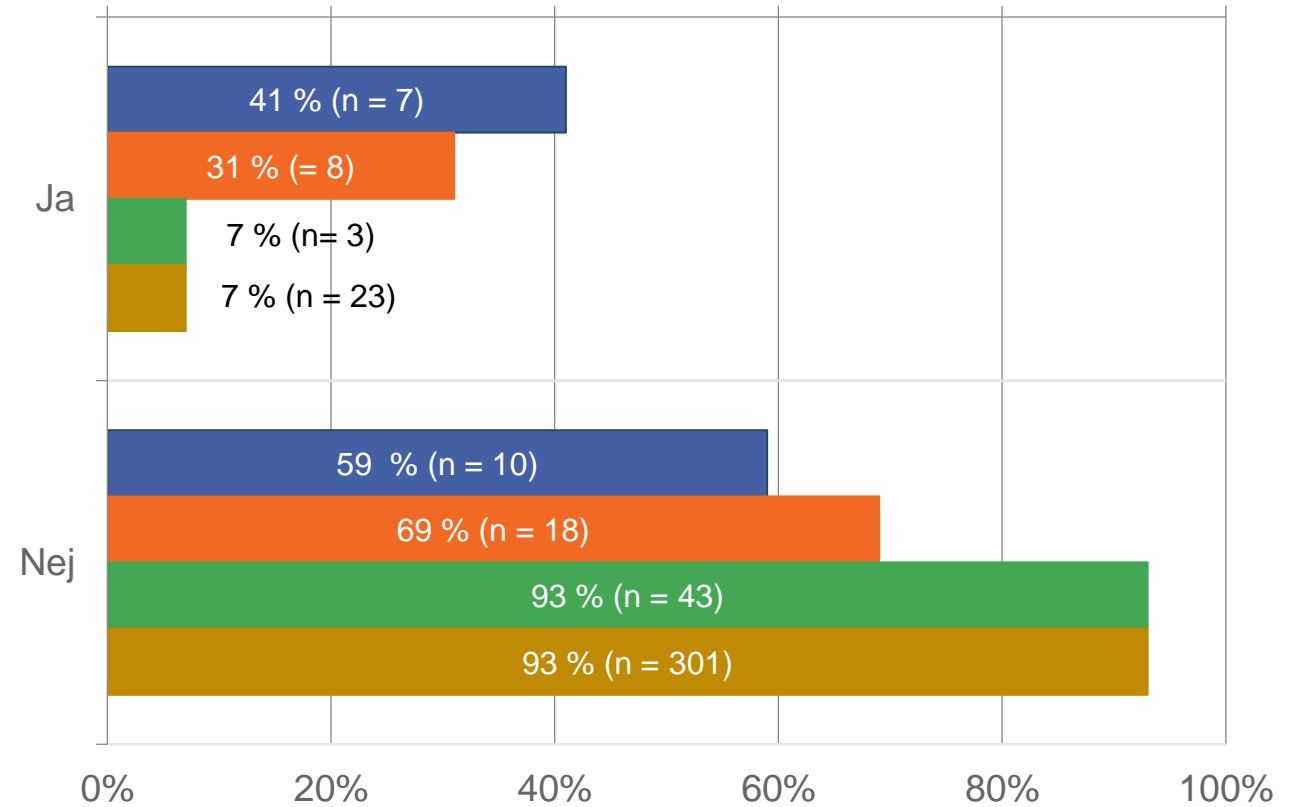
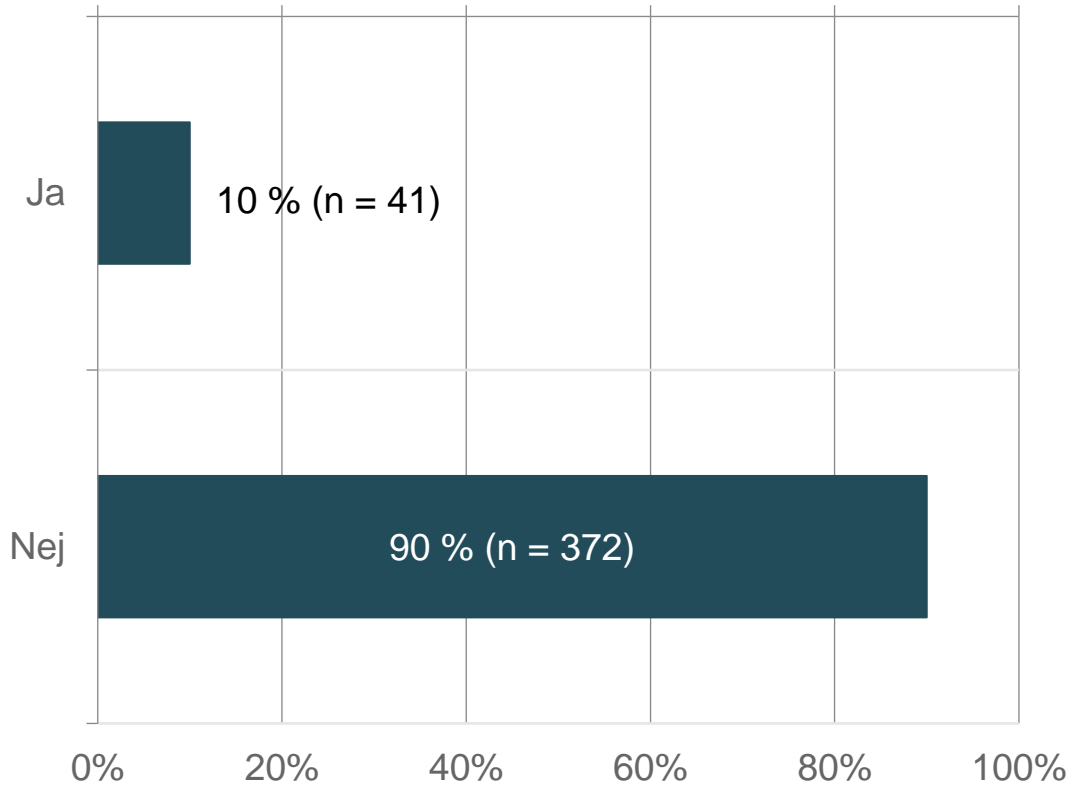
2 001-10 000 invånare

Mindre än 2000 invånare

Anläggningen har en digitaliseringsplan eller digital strategi

N = 413

Mer än 50 000 invånare 10 001-50 000 invånare
2 001-10 000 invånare Mindre än 2000 invånare

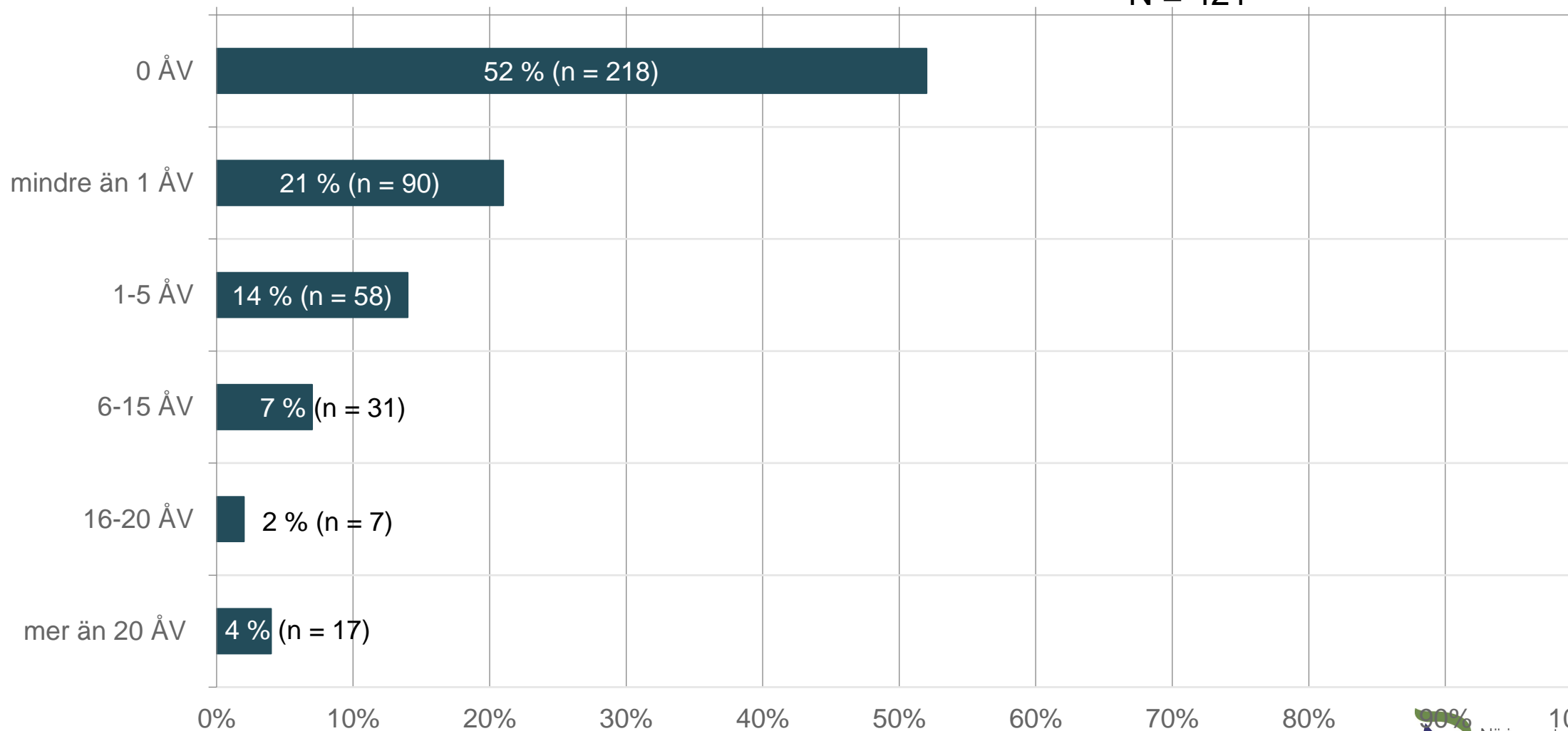
Resurser

- Tillräckliga resurser är en förutsättning för hållbar vattentjänstverksamhet. Resurserna är nära kopplade till egendomsförvaltning och tillförlitlighet. Här granskas särskilt personalresurser. Personalresurserna inom vattentjänster granskas utifrån resultaten av mätundersökningen med [antalet anställda](#). Mer än hälften av de svarande anläggningarna har ingen heltidsanställd. Totalt drivs 308 anläggningar (73 % av anläggningarna) med 0–1 anställda.
- Som tidigare nämnts är [tillförlitligheten](#) inom den finska vattentjänster på en hög nivå. Antalet personalresurser verkar dock vara mycket begränsat. Under normala förhållanden klarar man sig, men vid störningar kan det uppstå problem med personalens uthållighet och kompetens. Det är också tveksamt hur beredskapen att utveckla verksamheten och svara på förändringar i verksamhetsmiljön ser ut. Detta syns till exempel i hur få som har gjort [en digitaliseringsplan](#) (10 %).

Antalet avlönade anställda i årsverken

N = 421

Kompetens och dess förstärkning 1/2

- Kompetens och dess förstärkning granskas med följande resultat från mätundersökningen:
 - [Självbedömning av vattenvärkets informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)
 - [Antal störningsövningar](#)
 - [Antalet genomförda praktikplatser vid vattentjänstverk](#)
 - [Antalet genomförda lärdomsprov vid vattentjänstverk](#)
- Användningen av cybermätaren styr utvecklingen av verksamheten och är därmed också en förstärkning av den egna kompetensen. Endast 6 % av de svarande anläggningarna har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren. Det bör dock noteras att cyberindikatorn har varit tillgänglig endast under några år.
- Deltagande i störningsövningar är en förstärkning av kompetensen relaterad till beredskap. Av de svarande anläggningarna har 72 % inte deltagit i störningsövningar under det senaste kalenderåret. Detta kan anses vara en oroande stor andel, och det är önskvärt att alla anläggningar åtminstone övar självständigt för störningssituationer, men helst också i samarbete med andra.

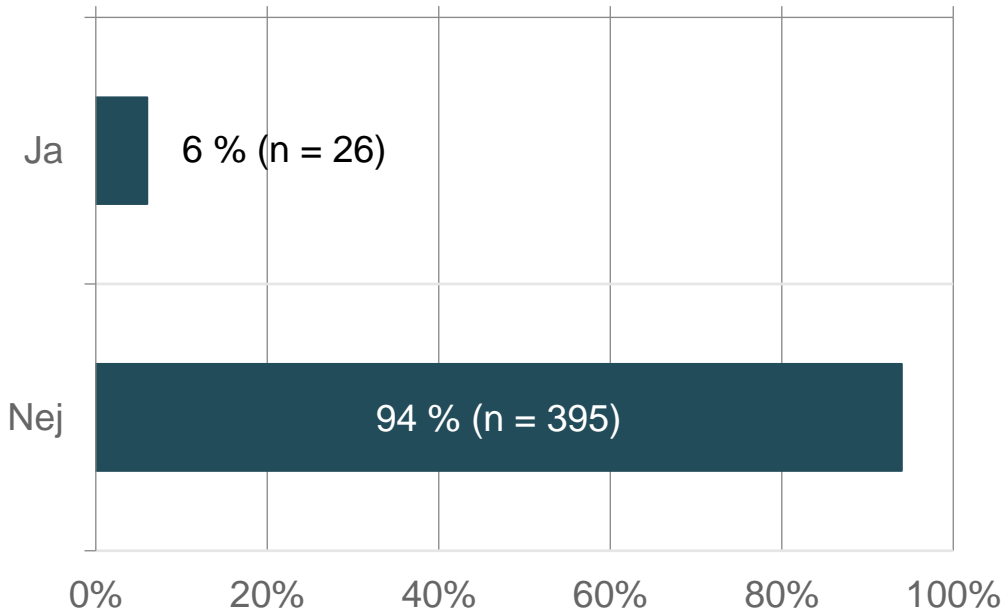
Kompetens och dess förstärkning 2/2

- Kompetens granskas också ur perspektivet av samarbete med utbildningsinstitutioner, vilket i mätundersökningen har kartlagts med antalet genomförda praktikplatser och lärdomsprov vid anläggningarna. Tanken är att praktikanter och lärdomsproven inte bara stärker kompetensen och tillför ny kunskap till anläggningarna, utan de är också en del av utvecklingen av hela vattentjänstsektorns kompetens. Genom samarbete med utbildningsinstitutioner säkerställs att det även i framtiden finns motiverade experter inom området.
- Av de svarande anläggningarna har 51 anläggningar (12 %) haft praktikanter under föregående kalenderår, och det har totalt funnits minst 117 praktikanter vid dessa anläggningar.
- Vid 27 anläggningar har lärdomsproven genomförts under föregående kalenderår, och totalt har 44 lärdomsproven utförts.

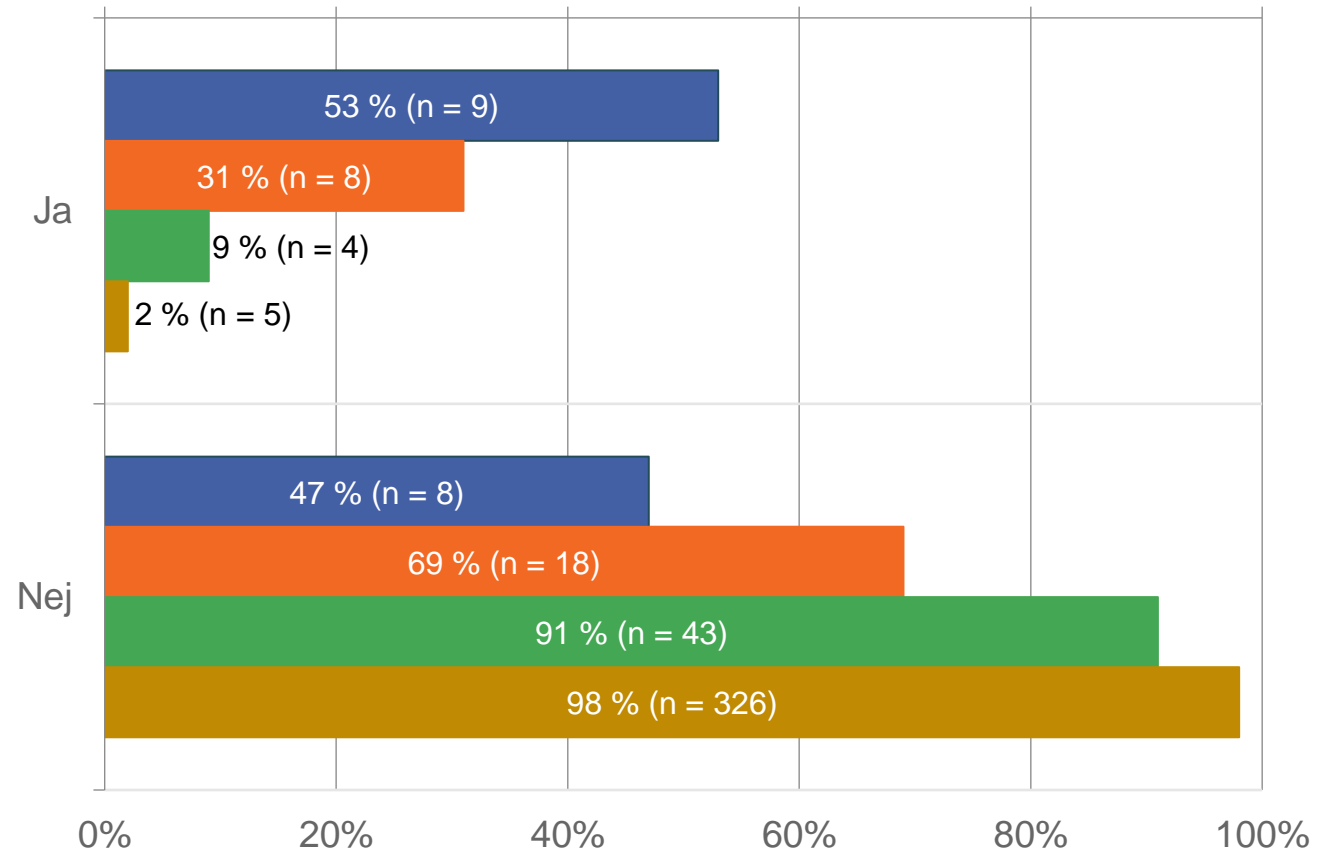

Anläggningen har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren

N = 421

- 76 % (n = 19) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2023
- 24 % (n = 6) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2024

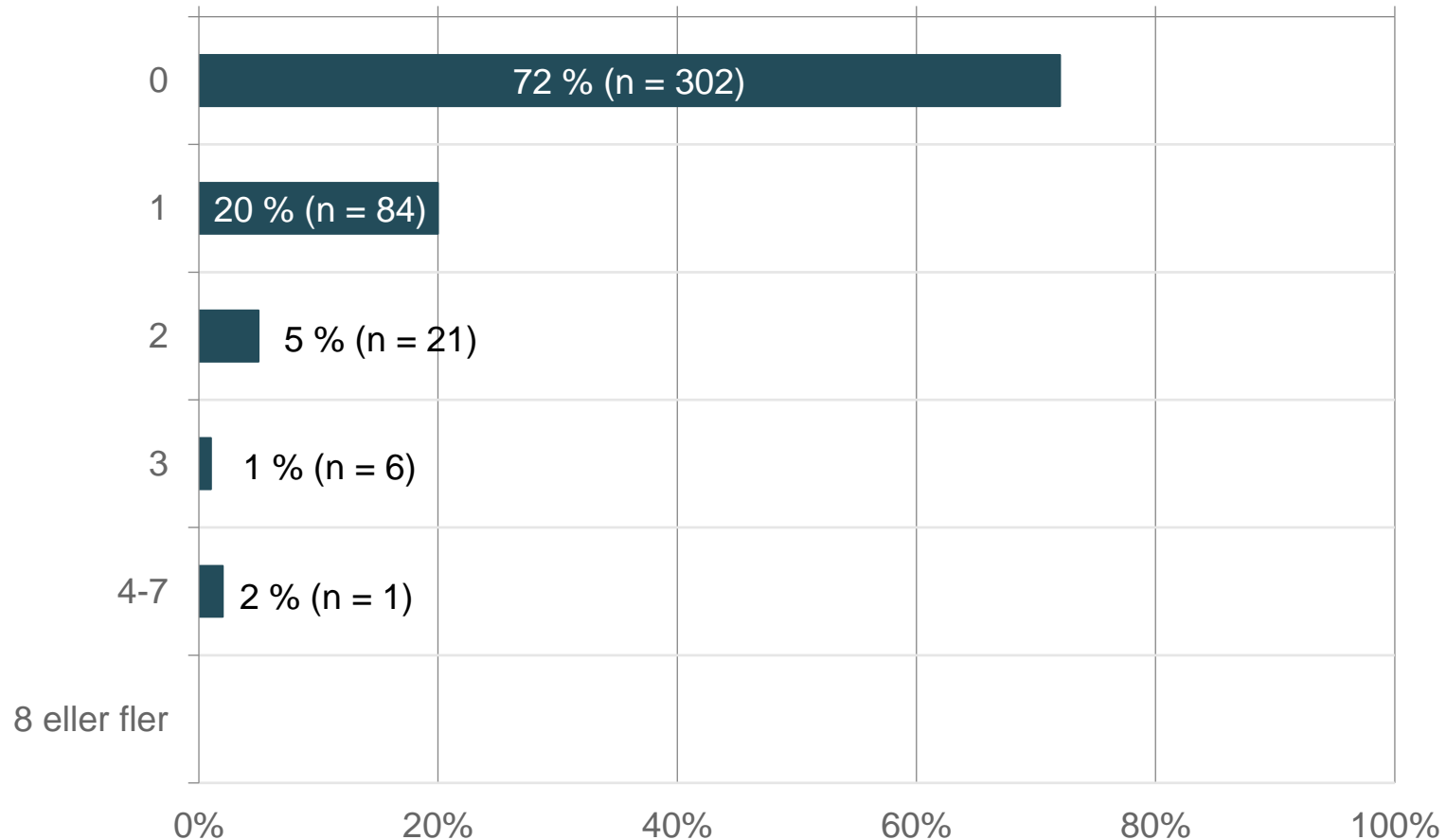

■ Mer än 50 000 invånare ■ 10 001-50 000 invånare
■ 2 001-10 000 invånare ■ Mindre än 2000 invånare

Hur många störningsövningar inom vattentjänsterna har anläggningen deltagit i under det föregående kalenderåret

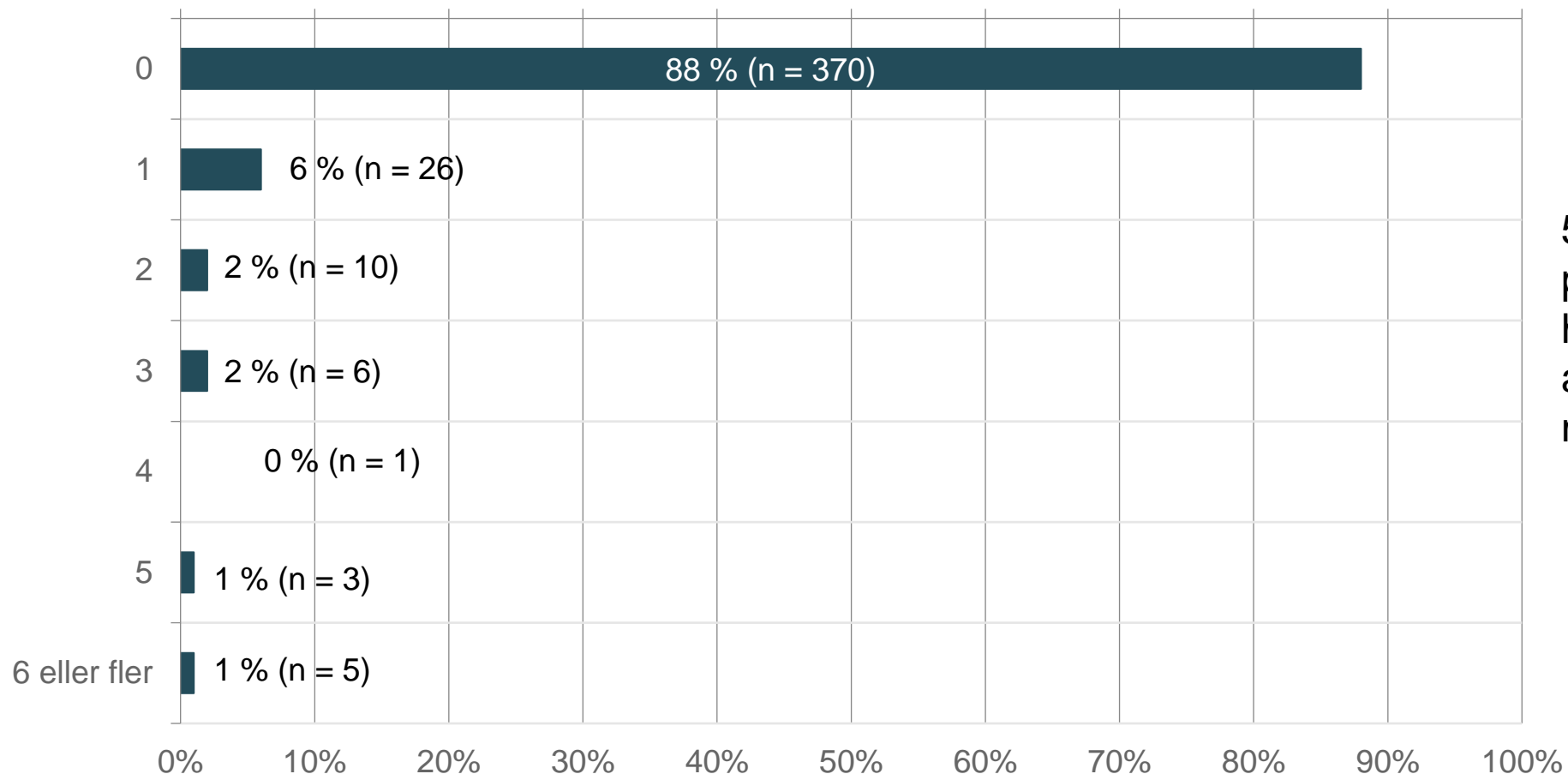
N = 421

Totalt har man deltagit i minst 187 störningsövningar inom vattentjänsterna.

Antalet genomförda praktikplatser vid vattentjänstverk under det föregående kalenderåret

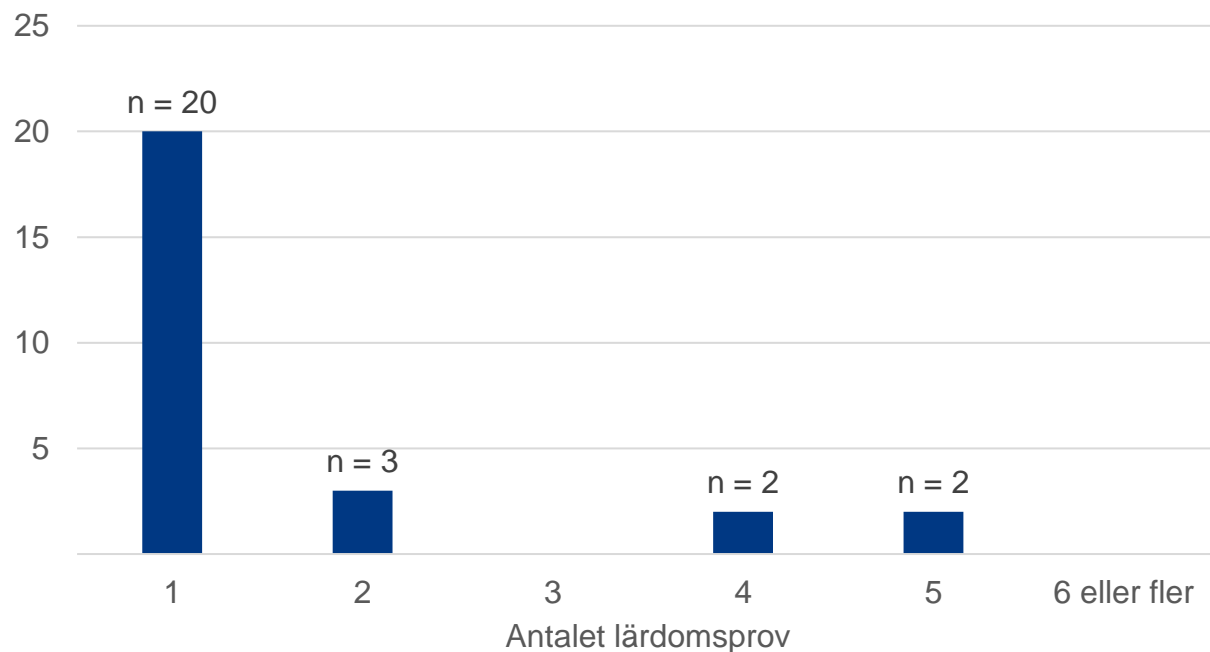
N = 421

51 anläggningar har haft praktikplatser och totalt har de svarande anläggningarna haft minst 113 praktikplatser.

Antalet genomförda lärdomsprov vid vattentjänstverk under det föregående kalenderåret

N = 415

27 anläggningar har genomfört lärdomsproven under föregående kalenderår.

Totalt har 44 lärdomsproven genomförts vid anläggningarna.

Utveckling av verksamheten

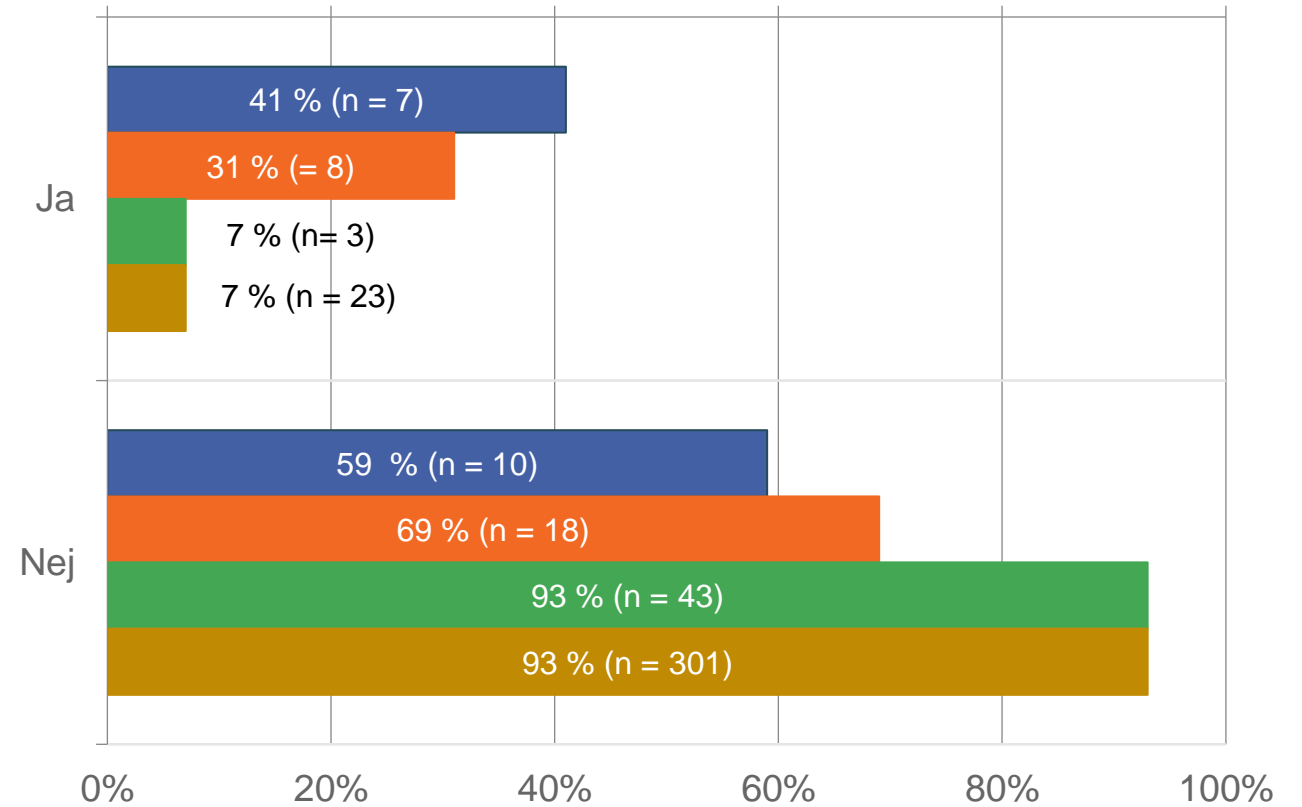
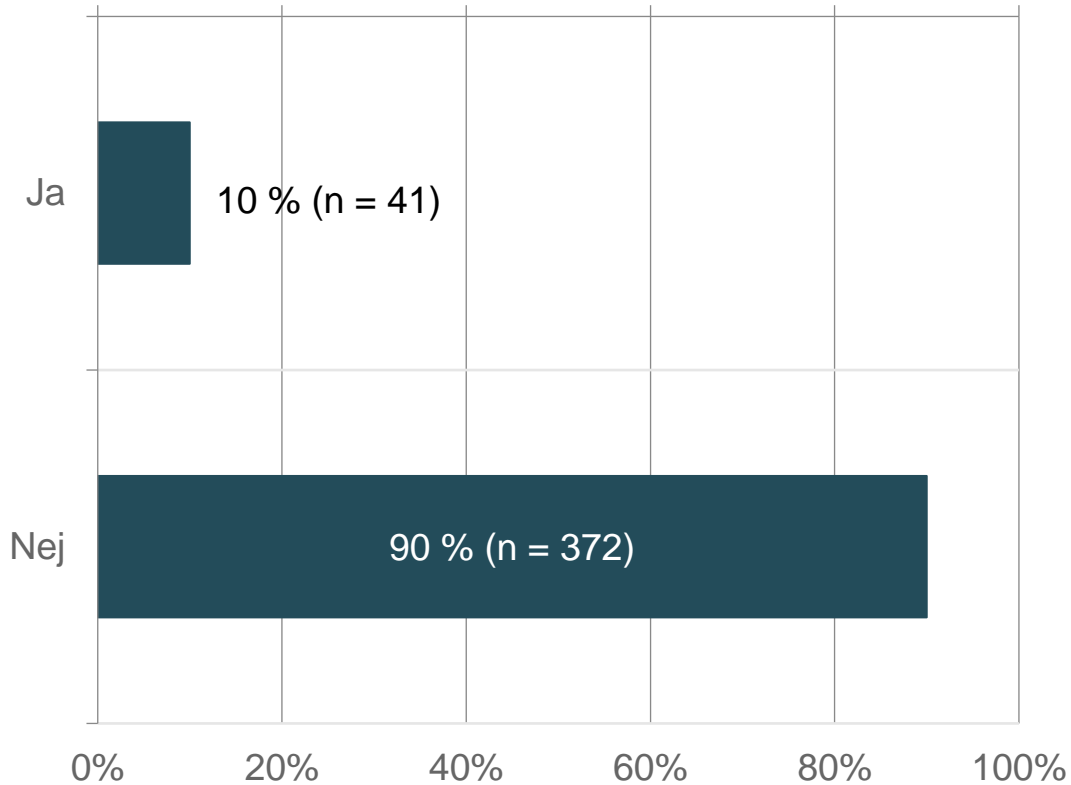
Digitala och teknologiska innovationer

- Digitala och teknologiska innovationer granskas indirekt med följande resultat från mätundersökningen:
 - [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
 - [Självbedömning av vattenvärkets informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)
- Att göra en digitaliseringsplan eller använda cybermätaren berättar inte direkt om användningen av innovationer för att utveckla verksamheten, men antagandet är att anläggningar som har en plan och som använder cybermätaren för att utveckla verksamheten också är redo att ta i bruk nya digitala och teknologiska innovationer.
- Endast 10 % av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, och av de större anläggningarna (över 10 000 invånare) har endast 35 % en sådan plan.
- Endast 6 % av de svarande anläggningarna har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren. Av de större anläggningarna (över 10 000 invånare) har 40 % använt cybermätaren. Det bör dock noteras att cyberindikatorn har varit tillgänglig endast under några år.

Anläggningen har en digitaliseringsplan eller digital strategi

N = 413

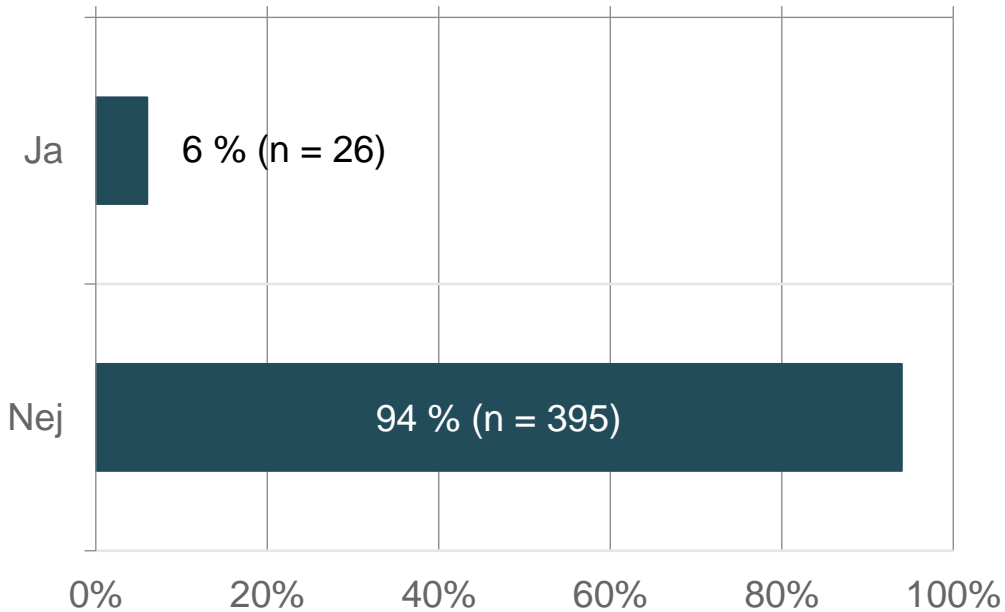

Mer än 50 000 invånare 10 001-50 000 invånare
2 001-10 000 invånare Mindre än 2000 invånare

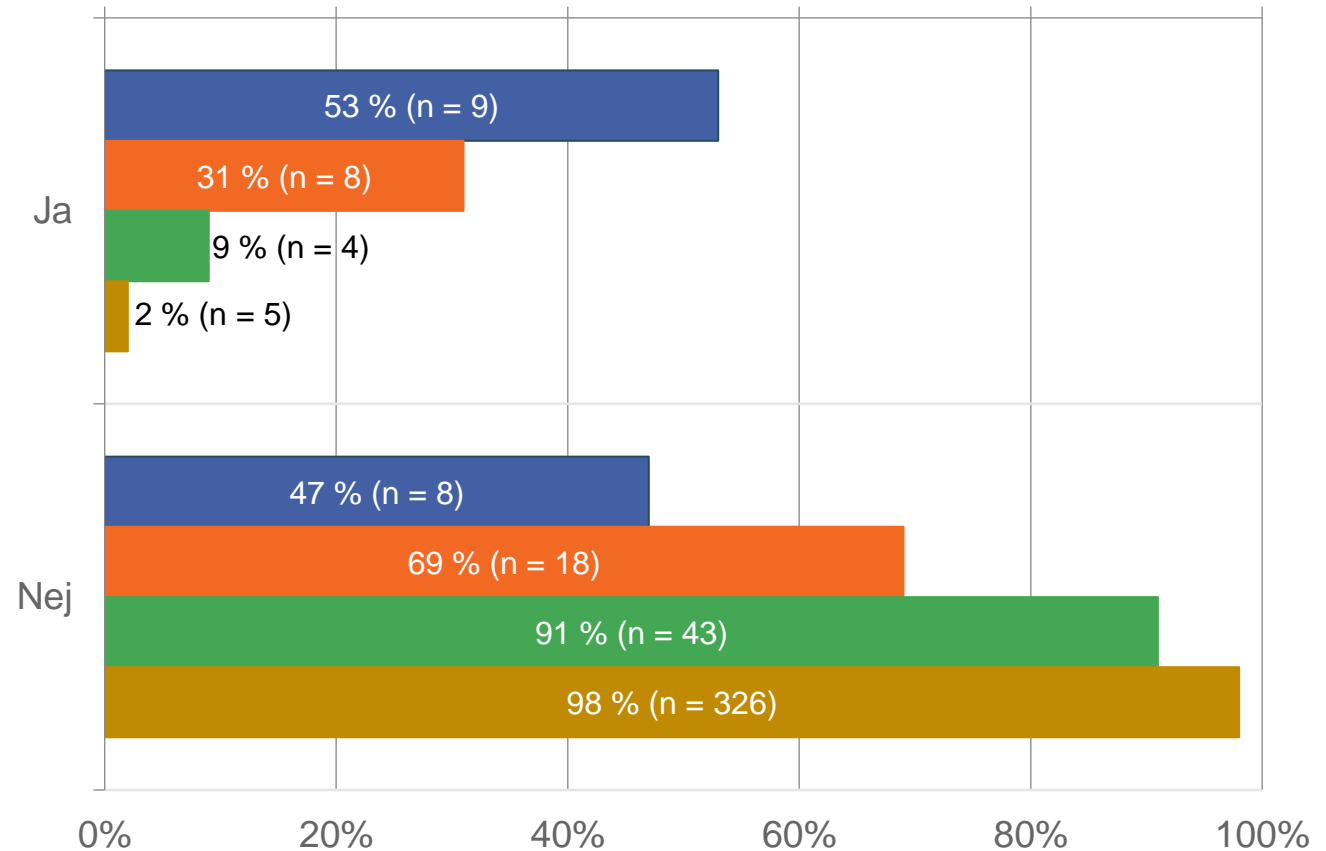

Anläggningen har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren

N = 421

- 76 % (n = 19) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2023
- 24 % (n = 6) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2024

■ Mer än 50 000 invånare ■ 10 001-50 000 invånare
■ 2 001-10 000 invånare ■ Mindre än 2000 invånare

Nya samarbets- och organisationsmodeller 1/2

- Genomförandet av nya samarbets- och organisationsmodeller granskas indirekt genom [regionala utvecklingsplaner för vattentjänsterna](#) samt resultaten från mätundersökningens bakgrundsfråga om [överkommunal verksamhet](#) och [uppföljningsfrågan om störningsövningar](#). Tanken är att samarbete överlag, gemensamma planer och gemensamma övningar också främjar införandet av nya samarbets- och organisationsmodeller.
- Av de svarande anläggningarna har 24 procent överkommunal verksamhet. Ju större anläggning, desto mer överkommunal verksamhet finns det. Av de anläggningar som betjänar över 10 000 invånare har 65 procent överkommunal verksamhet. Det är värt att notera att undersökningen inte definierar vad denna verksamhet innebär.
- 119 anläggningar (28 %) hade deltagit i störningsövningar under föregående kalenderår och av dessa svarade 118 på uppföljningsfrågan om typen av övningar. En enskild anläggning kan ha deltagit i flera olika typer av övningar. 54 anläggningar hade deltagit i en egen övning, 51 i en övning som anordnats tillsammans med andra anläggningar eller samarbetspartners, 38 i en regional eller lokal övning och 13 i en nationell övning. Minst 54 % har också deltagit i andra övningar än sina egna.

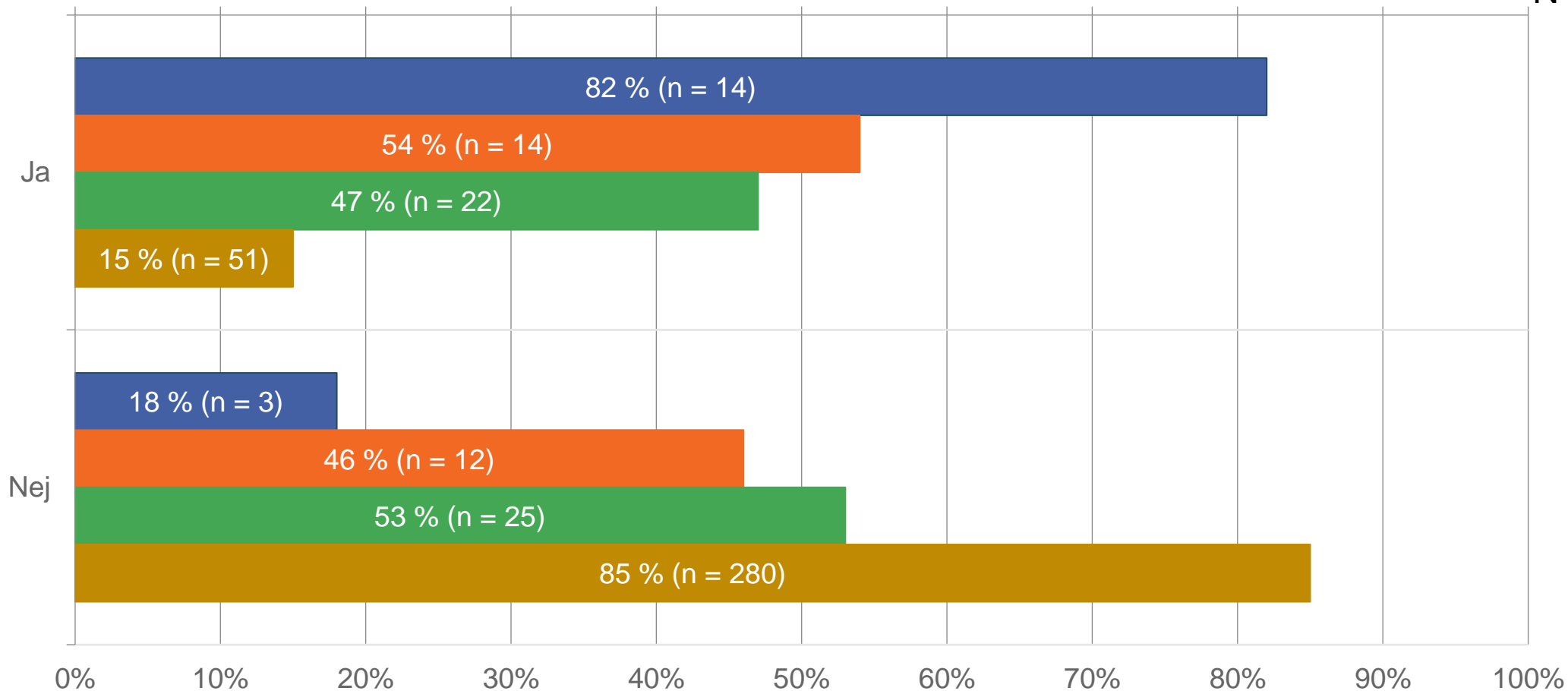
Nya samarbets- och organisationsmodeller 2/2

- Regionala utvecklingsplaner för vattentjänsterna har utarbetats i stor utsträckning över hela Finland. Dessa planer granskar lösningar för att organisera vattentjänsterna på landskaps- eller regionnivå.
- Ofta är de centrala teman i planerna den regionala organiseringen av vattenförsörjning och/eller avloppsrening samt säkerställandet av vattentjänsterna. Granskningen av organisationsalternativ för områdets vattentjänstverk har också varit ett viktigt ämne i vissa planer.
- NTM-centralen har sammanställt information om [regionala utvecklingsplaner för vattentjänsterna](#) vars planeringsperiod började år 2011 eller senare. Cirka en tredjedel av Finlands kommuner deltar i en regional utvecklingsplan för vattentjänsterna eller annan plan. Under de senaste 2–3 åren har nya planer utarbetats aktivt. Dock deltar cirka två tredjedelar av Finlands kommuner inte i en regional utvecklingsplan för vattentjänsterna, eller så är planen äldre än 15 år, vilket tydligt visar att det finns ett behov av att utarbeta planer och därmed förnya samarbetet.

Anläggningen har överkommunal verksamhet

N = 421

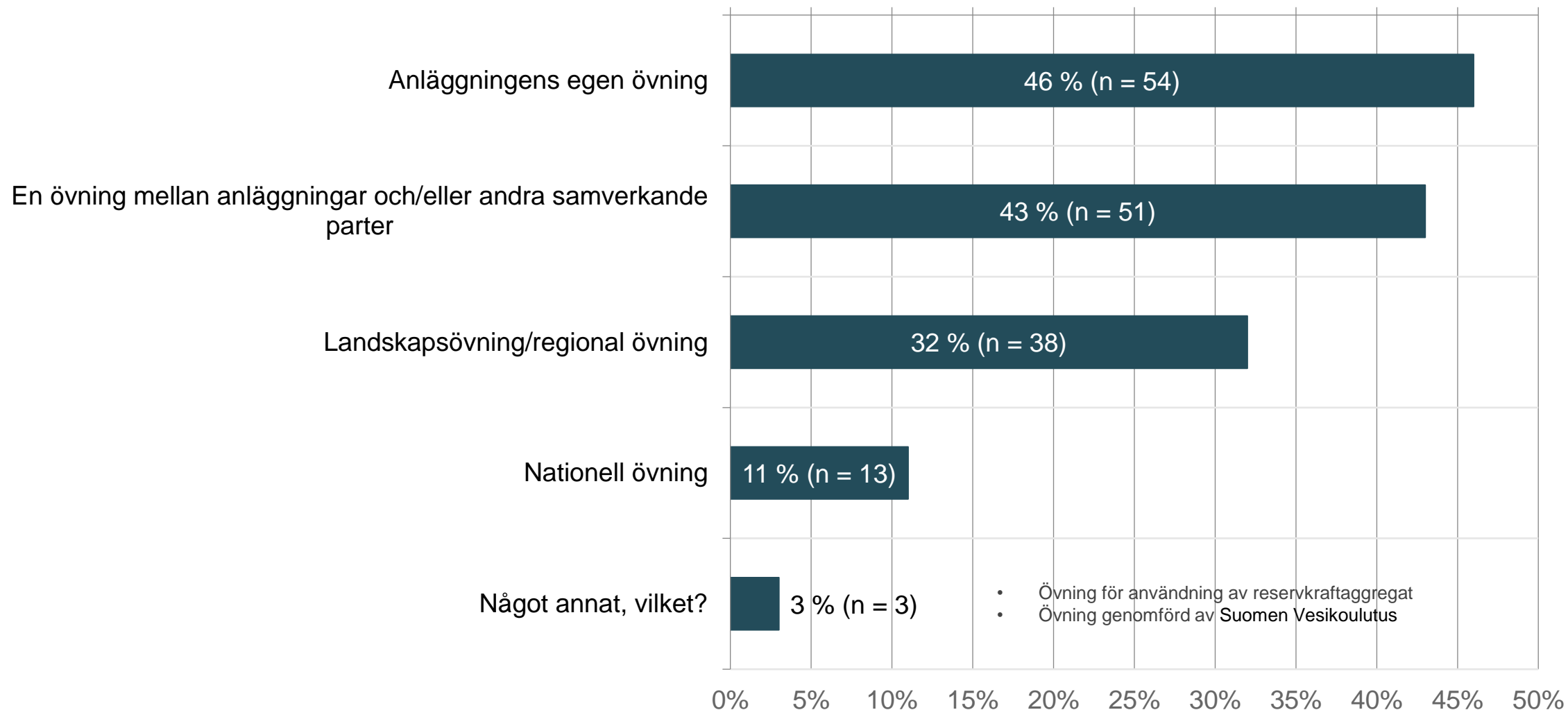

■ Mer än 50 000 invånare ■ 10 000-50 000 invånare ■ 2 000-10 000 invånare ■ Mindre än 2000 invånare

Typ av störningsövningar

N = 118

Regionala utvecklingsplan för vattentjänsterna

Plan under utarbetande

 vår 2025

Planeringsperiodens startår

 2011

 2012

 2013

 2014

 2015

 2016

 2018

 2019

 2020

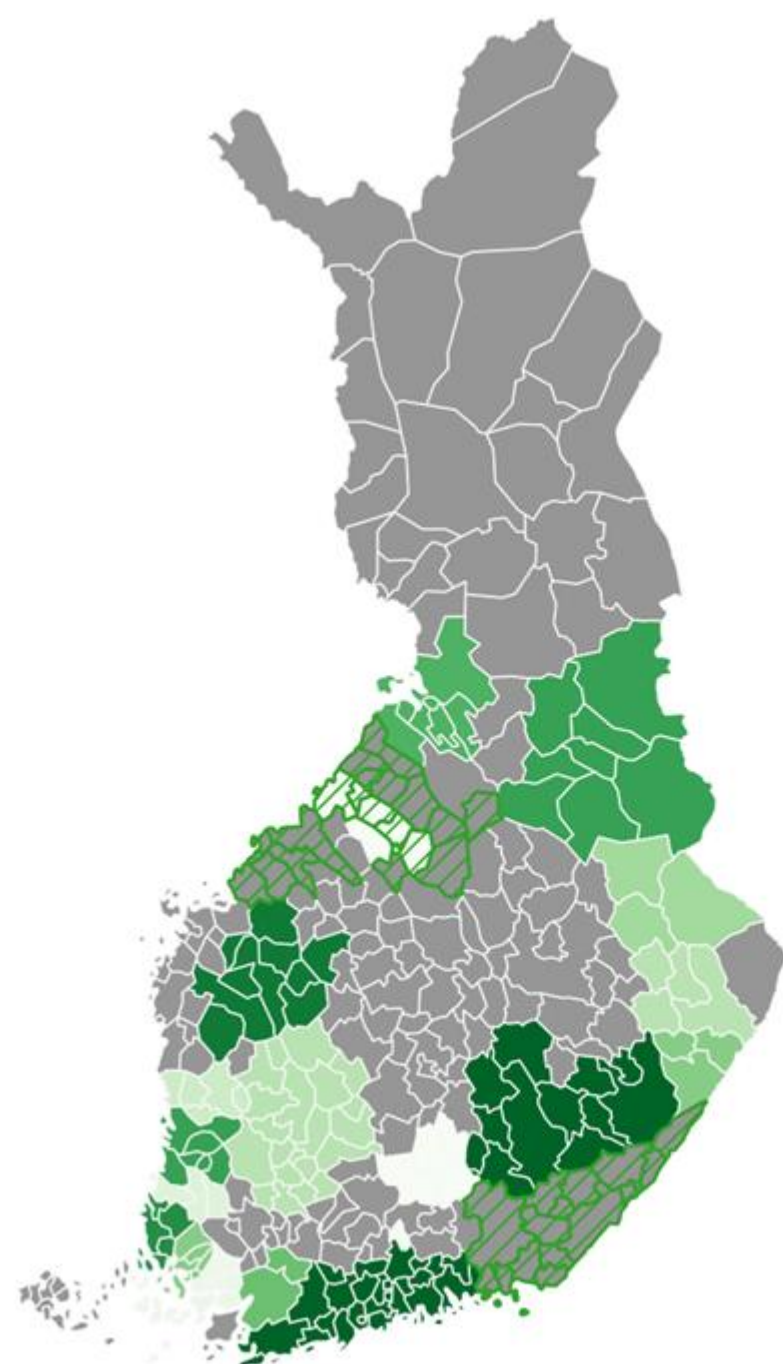
 2021

 2022

 2023

 2025

 Kommuner bakgrund

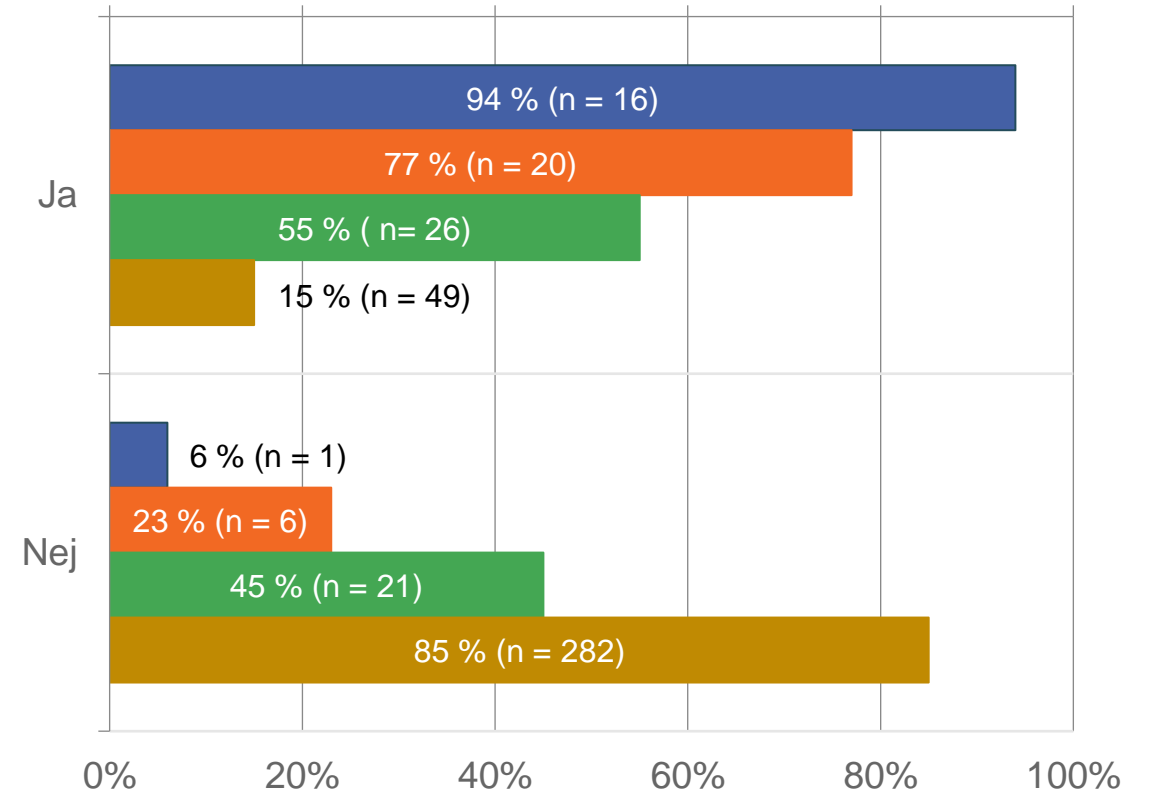
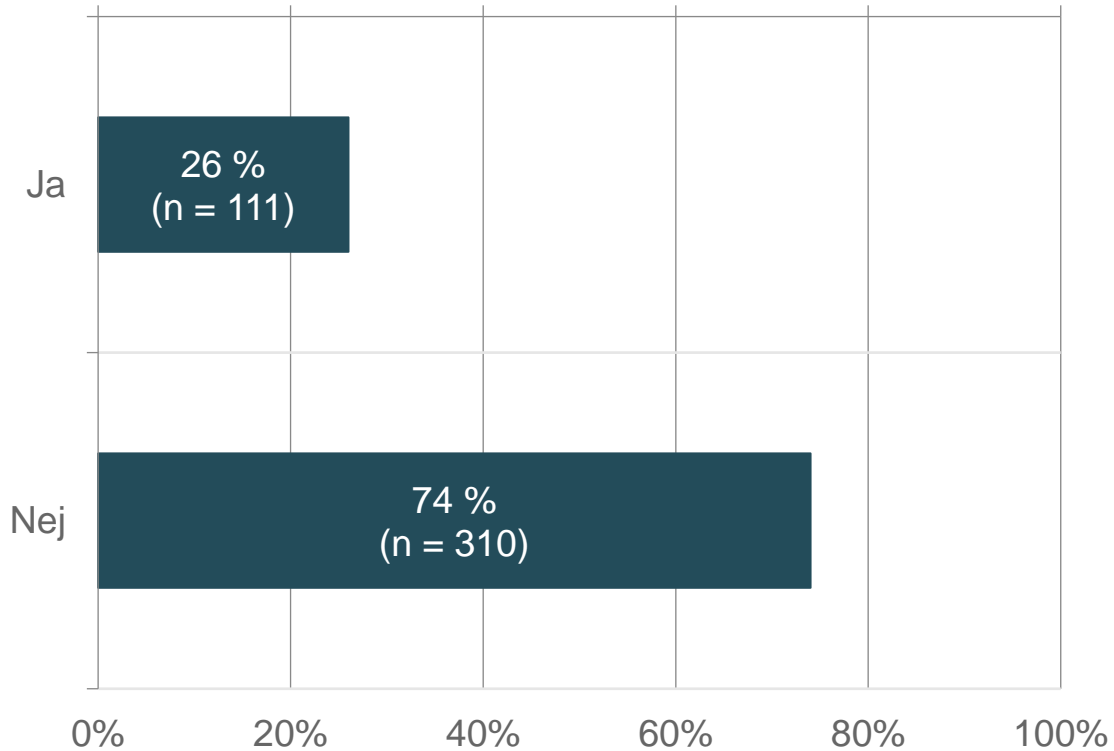
Ägarstyrning

- Ägarstyrningen av vattentjänstverk spelar en central roll när man granskar anläggningarnas förutsättningar för att utveckla verksamheten. Ägarstyrningen kan indirekt bedömas med hjälp av följande resultat från mätundersökningen:
 - [Vattentjänstverkens investeringsplaner](#)
 - [Beaktande av investeringsbehov i vattenavgifterna](#)
- Av de svarande anläggningarna har 26 procent en investeringsplan. När man granskar svaren efter anläggningarnas storlek ser man att 84 procent av de anläggningar som betjänar över 10 000 invånare har en plan.
- 55 procent av de svarande anläggningarna har beaktat framtida investeringsbehov i vattenavgifterna, och av de större anläggningarna (över 10 000 kunder) har nästan 80 procent gjort det.
- Det bör dock noteras att investeringsplanen inte definierades i undersökningen, utan respondenterna fick själva tolka om deras anläggning har en investeringsplan. Undersökningen definierade inte heller vad det innebär att framtida investeringsbehov har beaktats i vattenavgifterna.

Anläggningen har en investeringsplan

N = 421

Mer än 50 000 invånare

10 001-50 000 invånare

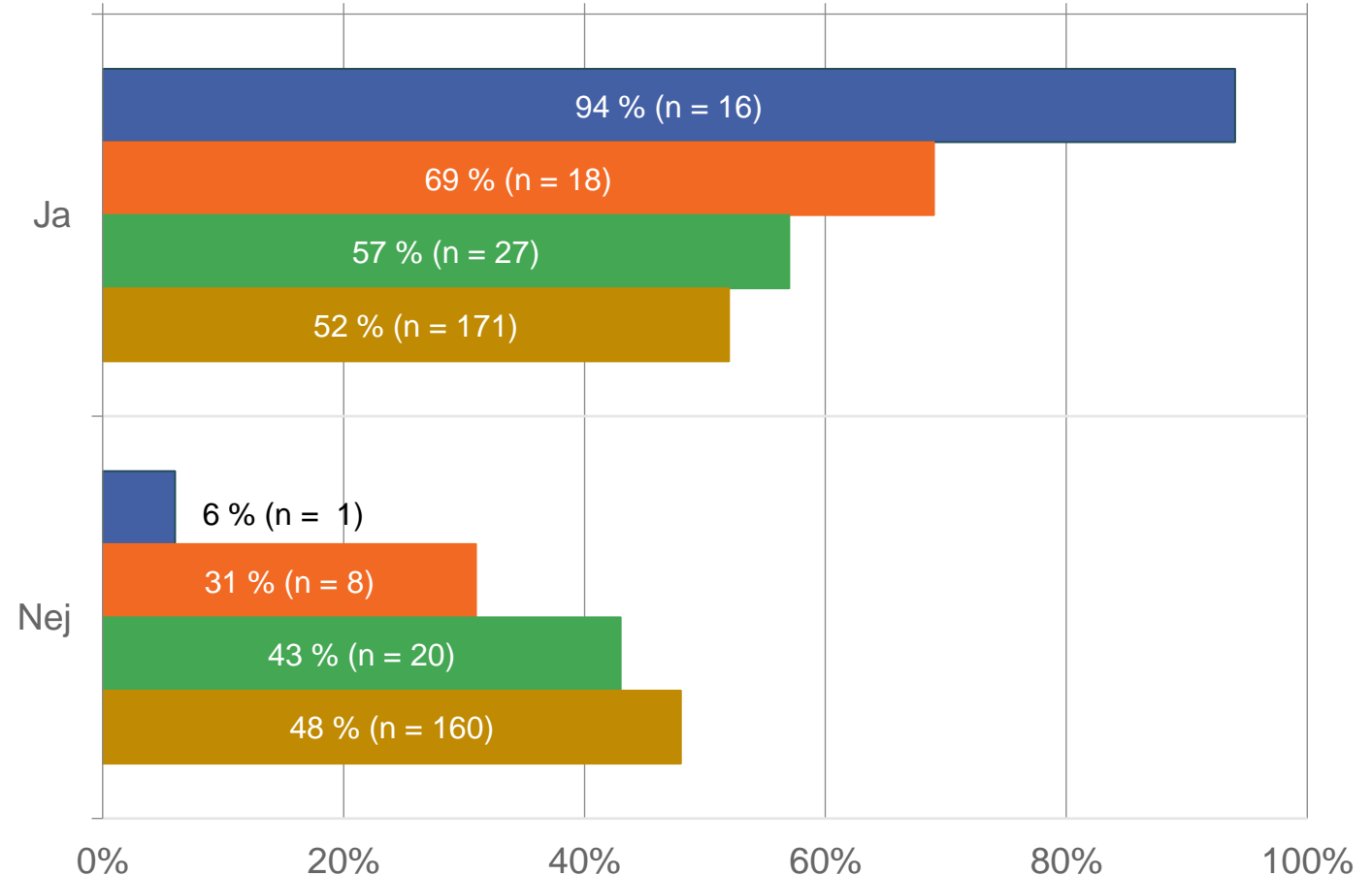
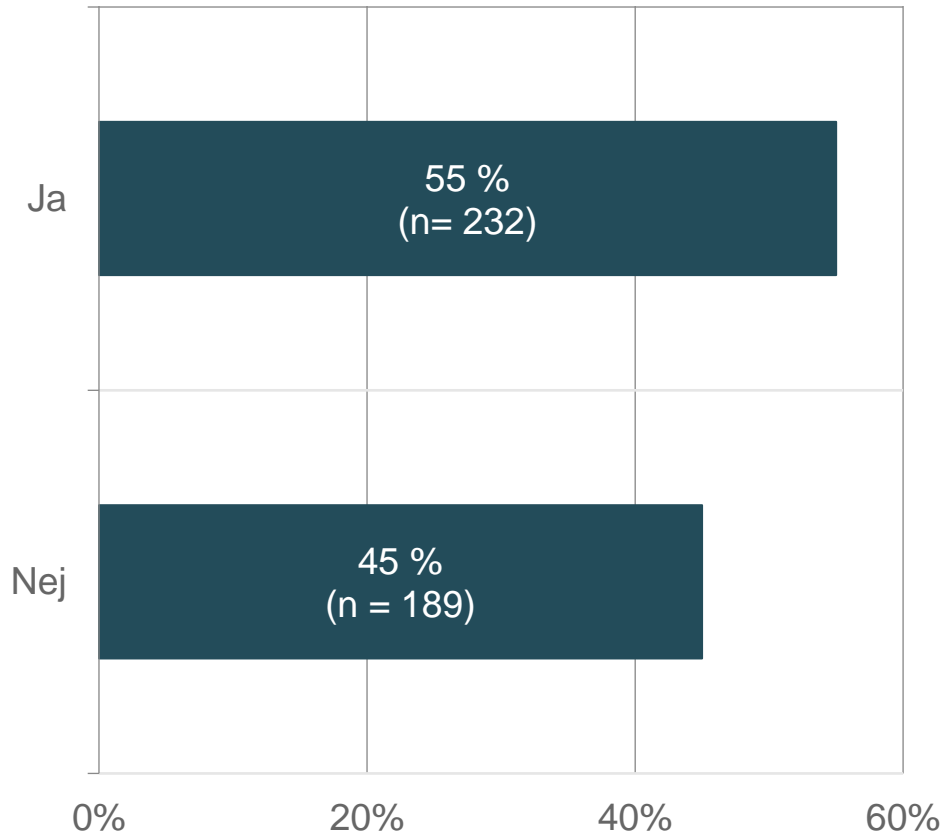
2 001-10 000 invånare

Mindre än 2000 invånare

Har framtida investeringsbehov beaktats i anläggningens vattenavgifters beräkningsgrunder

N = 421

Mer än 50 000 invånare

2 000-10 000 invånare

10 000-50 000 invånare

Mindre än 2000 invånare

Kunskapsbaserad ledning 1/2

- Förutsättningen för att utveckla verksamheten är kunskap om den aktuella situationen. Betydelsen av kunskapsbaserad ledning betonas alltmer. Det är dock svårt att direkt mäta kunskapsbaserad ledning. Antagandet är att resultaten från mätundersökningen om [investerings-](#) och [digitaliseringsplaner](#) samt [användningen av cybermätaren](#) berättar om en kultur av kunskapsbaserad ledning vid anläggningen. Utöver detta granskas kunskapsbaserad ledning genom [fyllnadsgraden av uppgifter i vattentjänsternas informationssystem](#) samt [övervakningsmöten](#) om vattentjänster som anordnas med kommunerna.
- Av de svarande anläggningarna har 26 procent en investeringsplan. När man granskar svaren efter anläggningarnas storlek ser man att 84 procent av de anläggningar som betjänar över 10 000 invånare har en plan.
- Endast 10 procent av de svarande anläggningarna har en digitaliseringsplan eller digital strategi, och av de större anläggningarna (över 10 000 invånare) har endast 35 procent en sådan plan.
- Endast 6 % av de svarande anläggningarna har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren. Av de större anläggningarna (över 10 000 invånare) har 40 % använt cybermätaren. Det bör dock noteras att cyberindikatorn har varit tillgänglig endast under några år.

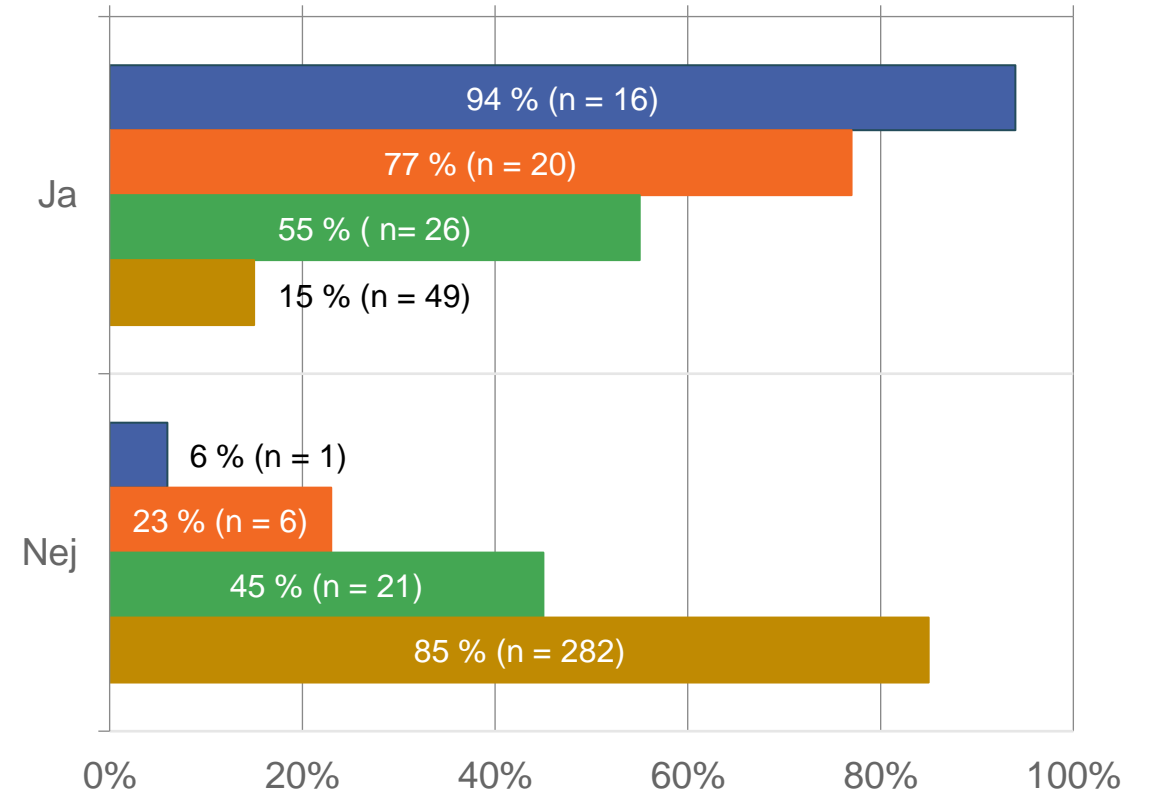
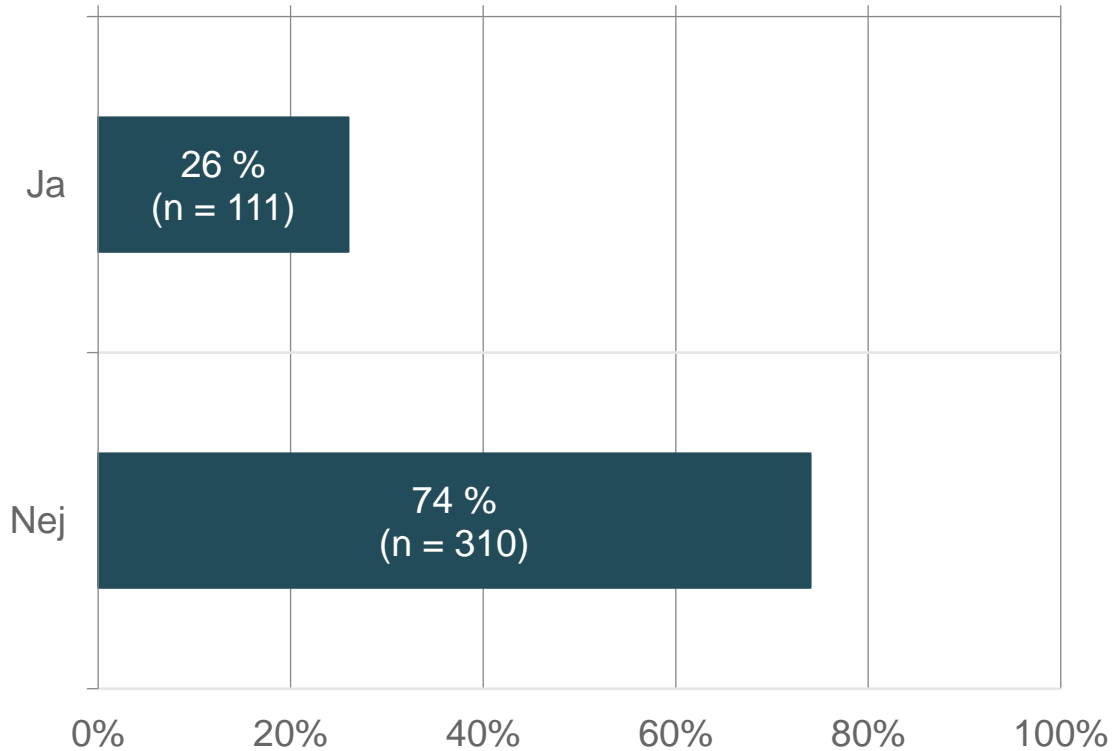
Kunskapsbaserad ledning 2/2

- Informationssystemet för vattentjänster VEETI är avsett både som stöd för den allmänna utvecklingen av vattentjänster och för utvecklingen av anläggningarnas egen verksamhet. Vattentjänstverken är skyldiga att minst en gång om året lämna in priserna för vattentjänster och deras beräkningsgrunder samt uppgifter som behövs för att beskriva effektiviteten, kvaliteten och lönsamheten av vattentjänsten till VEETI. En av de granskade indikatorerna är således fyllnadsgraden av VEETI-uppgifterna. År 2024 har 91 % av de kommunalt ägda vattentjänst- och partianläggningarna samt andra betydande anläggningar (t.ex. andelslag som ansvarar för kommunens dricksvattenförsörjning) lämnat in uppgifterna till VEETI. Av de återstående vattentjänst- och partianläggningarna har 69 % lämnat in uppgifterna.
- NTM-centralen organiserar övervakningsmöten med kommunerna där situationen för vattentjänsten i kommunen behandlas, bland annat baserat på VEETI-uppgifterna. Mötena kan ses som en del av att främja kunskapsbaserat ledarskap och deras antal följs upp som en del av NTM-centralens övervaknings-program. Under perioden 2019–2024 har övervakningsmöten hållits i 79 % av kommunerna.

Anläggningen har en investeringsplan

N = 421

Mer än 50 000 invånare

10 001-50 000 invånare

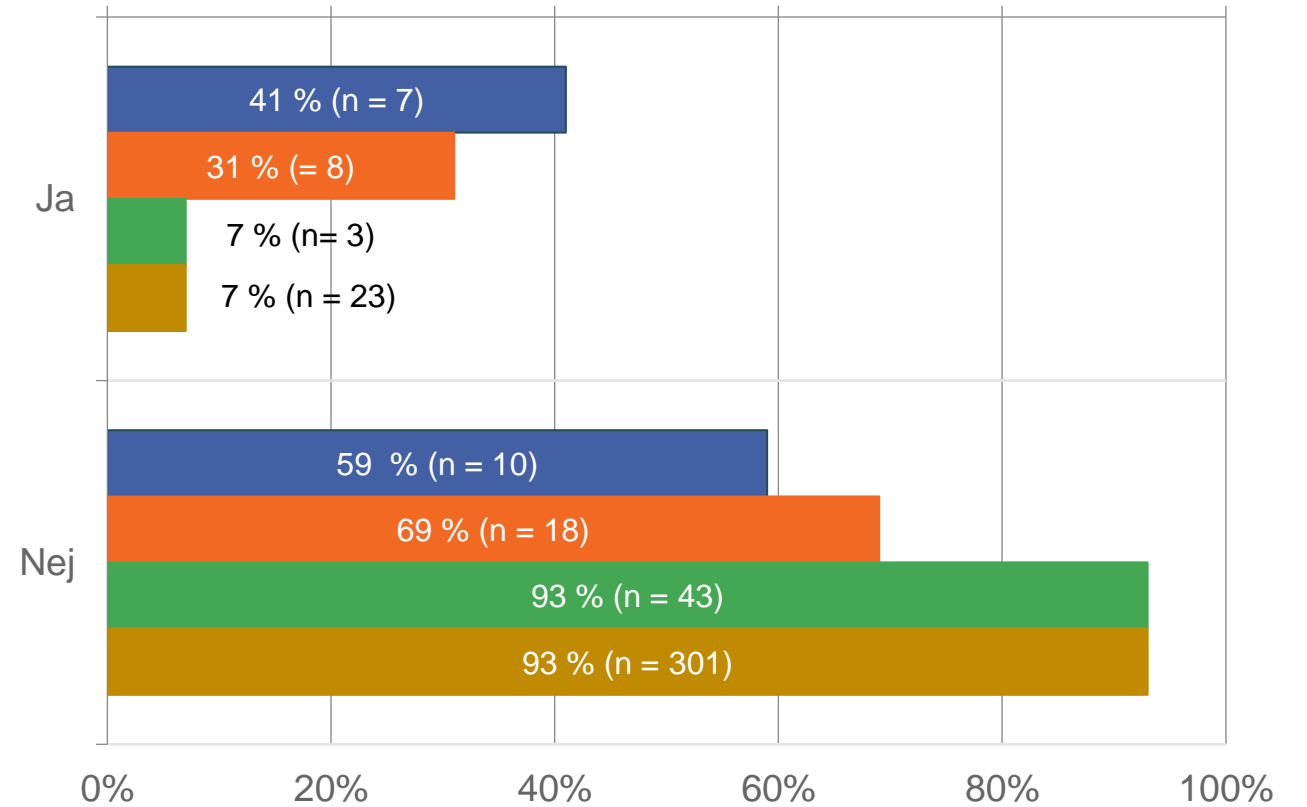
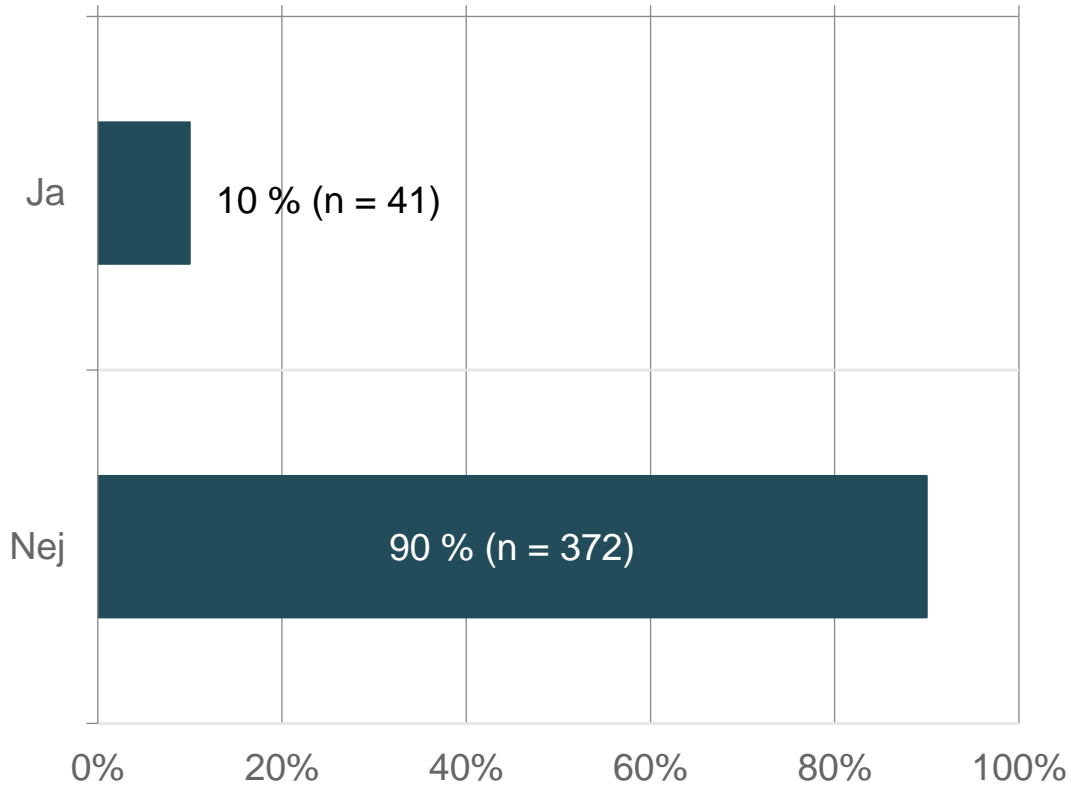
2 001-10 000 invånare

Mindre än 2000 invånare

Anläggningen har en digitaliseringsplan eller digital strategi

N = 413

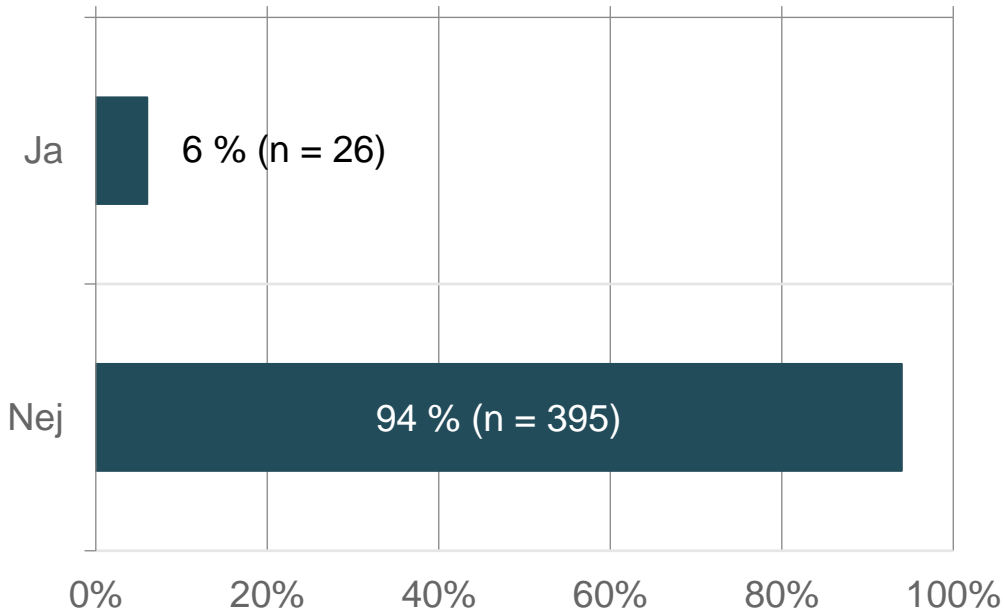

Mer än 50 000 invånare 10 001-50 000 invånare
2 001-10 000 invånare Mindre än 2000 invånare

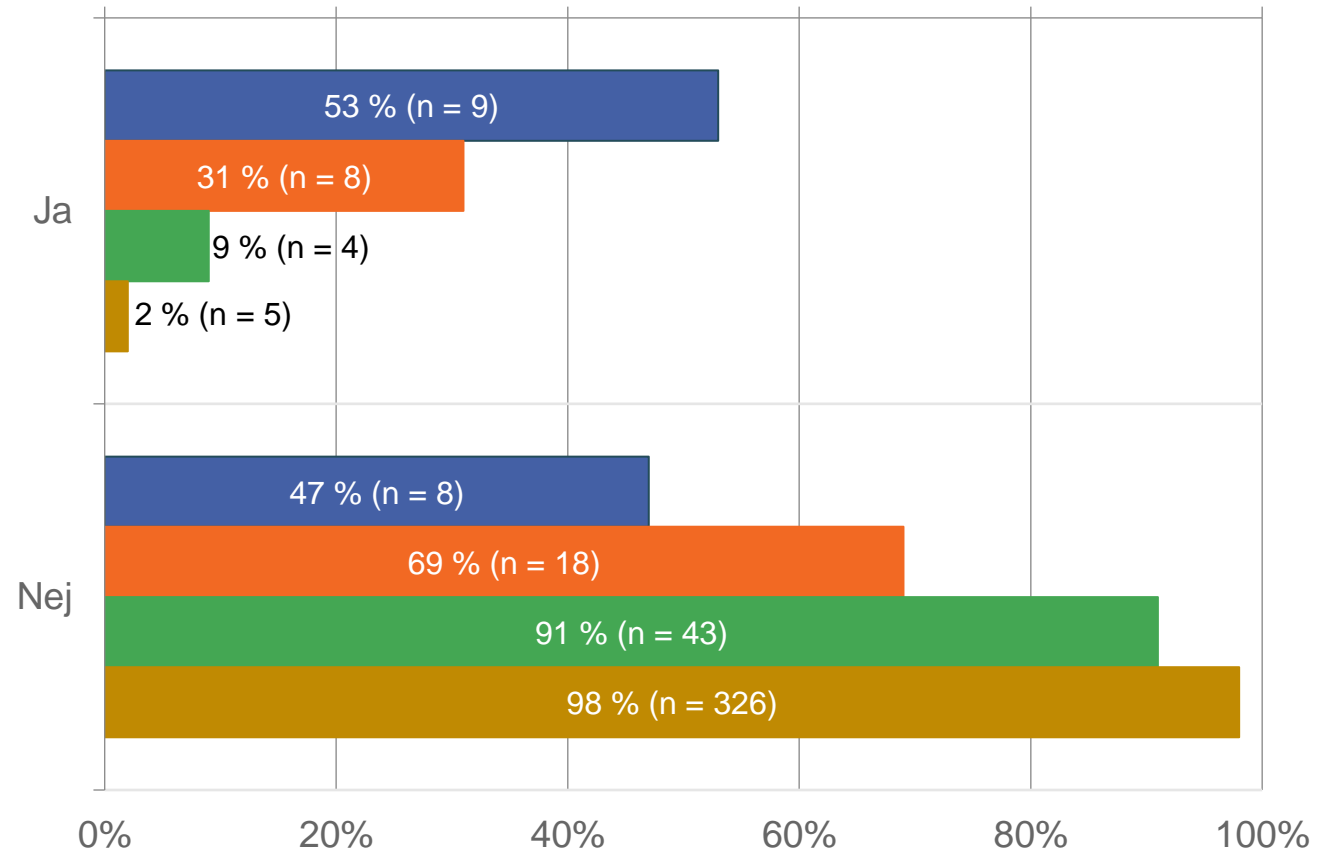

Anläggningen har gjort en självbedömning av informationssäkerheten med cybermätaren

N = 421

- 76 % (n = 19) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2023
- 24 % (n = 6) av självbedömningarna av cybersäkerheten har gjorts år 2024

■ Mer än 50 000 invånare ■ 10 001-50 000 invånare
■ 2 001-10 000 invånare ■ Mindre än 2000 invånare

En del av samhället

Hälsa och miljöskydd 1/2

- Tillförlitlighet och hantering av störningssituationer är nära kopplade till vattentjänster ur ett hälsoskyddsperspektiv. Från resultaten av mätundersökningen granskas särskilt [antalet störningsövningar](#). Av de svarande anläggningarna har 28 % deltagit i minst en störningsövning under föregående kalenderår.
 - Baserat på VEETI-uppgifterna uppfyllde
 - [98 % av dricksvattnet](#) de hälsobaserade kvalitetskraven som ett genomsnitt för alla anläggningar år 2023.
 - [90 % av avloppsvattnet](#) reningskraven som ett genomsnitt för alla anläggningar år 2023.
- Nyckeltalen har erhållits genom att relatera antalet uppnådda gränsvärden till antalet gränsvärden i det gällande tillståndet. Antalet gränsvärden i tillståndet är det totala antalet värden som ska kontrolleras under året. Uppfyllandet av villkoren är det årliga totala antalet som rapporteras för att uppfylla tillståndsvillkoren eller kvalitetskraven.
- Fem vattentjänstanläggningar har gjort ett åtagande enligt [Green Deal för avloppsrening](#), som lanserades i oktober 2021. Åtagandet fokuserar på att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen från avloppsvatten till miljön.

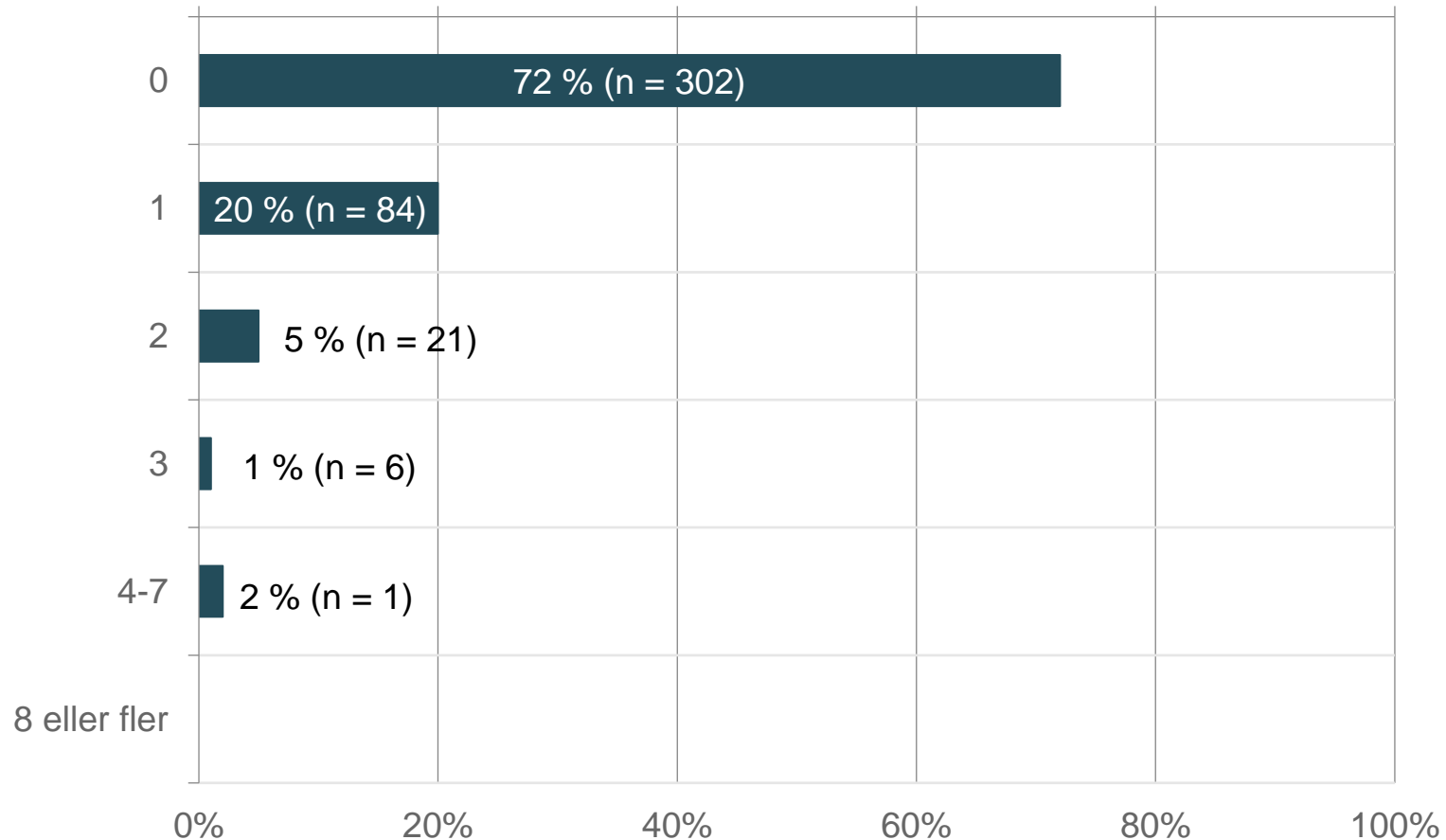
Hälsa och miljöskydd 2/2

- [Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden i klasserna 1 och 1 E](#) är kopplad till både hälso- och miljöskydd. Ur vattentjänsternas perspektiv är skyddsplanerna och deras åtgärder en viktig del av riskhanteringen för råvatten, både när det gäller insamling av information och genomförande av åtgärder.
- Cirka 38 % av grundvattenområdena i klasserna 1 och 1 E har en aktuell skyddsplan. I detta sammanhang anses planer som är mindre än 10 år gamla fortfarande vara aktuella. Det bör dock noteras att aktualiteten av skyddsplanerna inte direkt mäter genomförandet av grundvattenskyddet. Vid utarbetandet av regionala vattentjänststrategier har det identifierats att genomförandet av åtgärderna i skyddsplanerna ofta är begränsat.

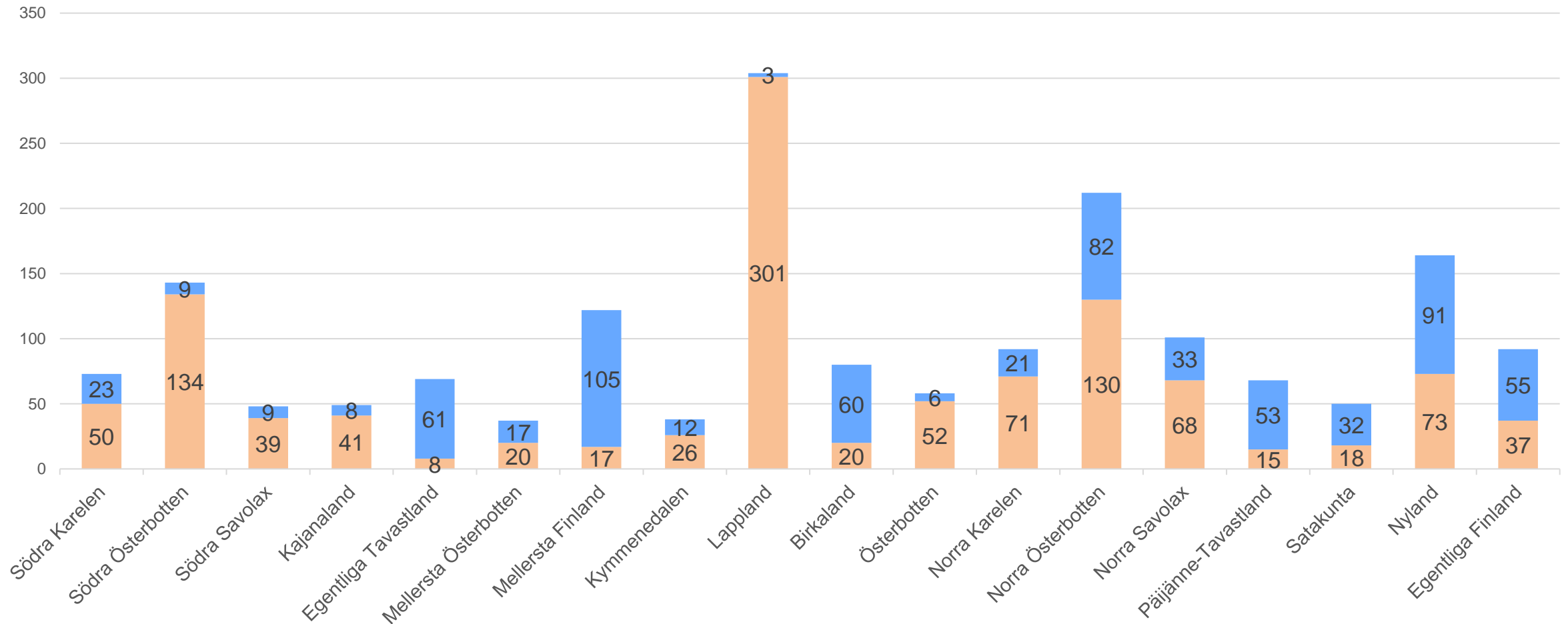
Hur många störningsövningar inom vattentjänsterna har anläggningen deltagit i under det föregående kalenderåret?

N = 421

Totalt har man deltagit i minst 187 störningsövningar inom vattentjänsterna.

Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden i klasserna 1 och 1 E

- Grundvattenområden med en skyddsplan som är mindre än 10 år gammal eller där uppdatering/utformning pågår (antal)
- Grundvattenområden som saknar skyddsplan eller där skyddsplanen är över 10 år gammal (antal)

Samhällelig uppskattning 1/2

- FCG Oy genomför årligen en enkätundersökning om [samhällstekniska tjänster](#) för kommuner, där kommuninvånarnas uppfattningar om tjänsternas kvalitet kartläggs. År 2024 genomfördes undersökningen i 28 kommuner. Med i undersökningen finns kommuner av olika storlekar, och man kan anta att resultaten är allmängiltiga.

Resultaten har sammanställts i kommunernas rapporter. Länken leder till rapporten för Kajana, där resultaten för alla kommuner som deltog i undersökningen kan ses.

- FCG:s undersökning om samhällstekniska tjänster 2024: Enskilda frågor (skalor 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra, förändringen från föregående mätning inom parentes)
 - Kvaliteten på vattnet som levereras av vattenverket: **4,64** (+0,06) – I genomsnitt var 91 % av respondenterna nöjda och 4 % missnöjda med dricksvattnets kvalitet
 - Avloppsreningsverkens funktion: **4,33** (+0,03) – I genomsnitt var 84 % av respondenterna nöjda och 3 % missnöjda med avloppsreningsverkens funktion

Samhällelig uppskattning 2/2

- FCG:s undersökning om samhällstekniska tjänster 2024: Enskilda frågor (skalor 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra, förändringen från föregående mätning inom parentes)
 - Vattentjänsternas kundservice: **3,88** (+0,06) – I genomsnitt var 65 % av respondenterna nöjda och 8 % missnöjda med kundservicen för vattentjänster
 - Information om vattentjänster: **3,63** (+0,11) – I genomsnitt var 57 % av respondenterna nöjda och 16 % missnöjda med informationen om vattentjänster i allmänhet
 - Information om vattentjänster vid störningssituationer: **3,62** (+0,07) – I genomsnitt var 58 % av respondenterna nöjda och 18 % missnöjda med informationen om vattentjänster vid störningssituationer

Ansvarsfullhet & Energiklokhhet och resurseffektivitet

- Ansvarsfullhet inom vattentjänster kan förstås på olika sätt. I en bred bemärkelse kan man tänka sig att de flesta variabler som behandlas i denna rapport och den helhetsbild som de utgör ger en uppfattning om ansvarsfullhet inom finska vattentjänster.
- Ansvarsfullhet är huvudtemat för implementeringen av vattentjänststrategierna år 2025. Inom ramen för temat kommer workshops att anordnas, där en gemensam bättre förståelse för implementeringen av ansvarsfullhet inom vattentjänster byggs upp. Utifrån detta arbete utvecklas eventuellt också indikatorer för att följa upp ansvarsfullheten.
- Främjandet av koldioxidneutralitet och cirkulär ekonomi inom vattentjänster har undersökts inom Finlands miljöcentralens projekthelhet Vesihuki. Baserat på resultaten kommer frågor att läggas till i mätundersökningen, med vilka man i framtiden indirekt kommer att bedöma främjandet av energiklokhhet och resurseffektivitet inom vattentjänstverken

Sammanfattning

Sammanfattning 1/2

- På en allmän nivå kan det konstateras att tillförlitligheten för de finska vattentjänster är på en hög nivå och kvaliteten på vattentjänsterna är hög. Resultaten väcker dock oro för tillförlitligheten i framtiden. Vattentjänstanläggningarnas personalresurser verkar vara mycket begränsade. Under normala förhållanden fungerar vattentjänsten kvalitativt, men kan vattentjänsterna säkerställas även vid störningssituationer. Det är också tveksamt hur beredskapen att utveckla verksamheten och svara på förändringar i verksamhetsmiljön är med de nuvarande resurserna. Detta syns till exempel i hur få anläggningar som har gjort en digitaliseringsplan. Dessutom satsas det begränsat på kompetensutveckling. Av de svarande anläggningarna har beklagligt få deltagit i störningsövningar under föregående kalenderår.
- Resultaten visar också stora skillnader mellan vattentjänstverken. På en allmän nivå har större anläggningar bättre resurser tillgängliga och verksamheten är mer planerad.
- Beklagligt få anläggningar bedriver överkommunalt samarbete och andelen kommuner som är med i en aktuell regional generalplan borde vara högre. Det verkar finnas ett behov av att utveckla ett tätare samarbete.

Sammanfattning 2/2

- I denna rapport har man försökt ge en grov översikt av de finska vattentjänsterna och resultaten används för att främja och rikta genomförandet av regionala vattentjänststrategier. Eftersom detta är den första rapporten är det ännu inte möjligt att se utvecklingstrender. Den mätundersökning som ligger till grund för rapporten är avsedd att genomföras årligen, vilket gör det möjligt att jämföra mellan åren. Dessutom, när informationen från informationssystemet för vattentjänster VEETI utvecklas, får vi allt mer detaljerad information om utvecklingen av den finska vattentjänsterna. Mätningen är också avsedd att utvecklas när till exempel förståelsen för vattentjänsternas ansvarsfullhet förbättras.
- Mer information om tillståndet för finska vattentjänster finns i offentliga rapporter baserade på uppgifter som samlats in från informationssystemet för vattentjänster Veeti:
<https://vesi.fi/aineistopankki/vesihuoltolaitosten-raportteja/>

